

הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח

עֵבְרִית — פִּינִית

✧ *Haggada šel pesah* ✧

*ivrit — finit*

PÄÄSIÄISKERTOMUS

HEPREA — SUOMI

# הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח

☆ *Haggada šel pesah* ☆

## PÄÄSIÄISKERTOMUS

Johanan Ben-Israel 5770 — יוחנן בן-ישראל ה'תש"ע

Vuorilinnan Opintokeskus – <http://www.metzudah.com>  
Copyright © Johanan Ben-Israel 2010

Päivitetty 21.03.2010

### JOHDANTO

*Haggādā šel pēsah* – ‘Pääsiäiskertomus’ – käydään läpi seder-ateriaalla *pēsah*-iltana, joka on Nisankuun 14. päivän auringonlaskun jälkeinen ilta. Seuraava yö on perinteisesti valvomisyö, koska silloin *Jisrael* lähti Egyptistä. Yleensä koko perhekunta tai suku kokoontuu yhteen viettämään *sederiä*. Diasporassa *seder* vietetään usein kahtena iltana peräkkäin, koska aiemmin ei ollut kalenteria mistä varmistaa *pēsah*-ilta. Israelissa *seder* vietetään vain kerran.

Lähes kaikissa erilaisissa *Haggada*-versioissa on ennen varsinaista *seder*-osuutta happaman hävittämiseen ja ‘*eruv tavšilin*’-määräykseen liittyvät osat, niin myös tässä. *Seder*-osuus alkaa sivulta 5 ja *seder*-kattaus esitellään sivulla 4. Perinteinen *seder*-ateria on valmistettu lampaasta tai vuohesta eikä liha-ateriaalla tarjota mitään maitotuotteita (*košer*).

Heprealainen teksti ja sen järjestys on valittu yhdestä israelilaisesta *Haggada*-versiosta, joka on lähimpänä Suomen juutalaisen seurakunnan käyttämää vajaan versiota. Käännös on omani ja vielä alustava, mutta parannan sitä jatkossa, joten kaikki palaute on tervetullutta.

Oikean lukemisen helpottamiseksi olen merkinnyt heprealaiseen tekstiin sanan painon silloin kun se ei ole viimeisellä tavulla `-merkillä (esim. סֵדֶר – *sēder*, קִידָּשָׁנוּ – *qiddešānū*). *Qāmēš hātūf* ( ) on merkitty punaisella, koska se lausutaan lyhyenä avoimena *o*:na, erotuksena tavallisesta pitkän *a*:n *qāmēšista* (esim. כֹּל – *kol*, קִדְּשָׁהּ – *qodšēhā*, עֲנִינוּ – *onjēnū*). Sellaiset pitkät sivupainolliset tavut on merkitty *méteğillā* ( ), joiden jälkeen *šwā* ääntyy (esim. אֶלְכִין – *ōkelin*, וַיִּאָּחֲזוּ – *vajjē’anēhū*). Lisäksi Raamatusta lainattuihin teksteihin olen merkinnyt jakeen pääjakajan *atnāh* (esim. אֶשָׂה – *āsā*).

### LÄHTEET

- Erilaisia Israelista hankittuja הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח – *Haggādā šel pēsah* -versioita.
- HAGGADA SHEL PESAH SUOMENNOKSINEEN. Helsingin juutalainen seurakunta 1986. Käännös hepreasta: Gitta Hammermann & Ruth Jakobson.
- Sanakirjoja (lähinnä Brown ym. 2004, Davidson 1993, Even-Shoshan 2000, Klein 1987, Jastrow 1903, Liljeqvist 2004, Strong 2001).

## סֵדֶר בְּדִיקַת חֲמִץ

### HAPPAMAN HÄVITTÄMISEN JÄRJESTYS

☆ *Ennen pēsahia koti pitää puhdistaa kaikesta happamasta. Happamalla tarkoitetaan hapattuja viljatuotteita ja leivonnaisia. Pēsah-valmisteluihin kuuluu happaman etsiminen pēsahia edeltävänä iltana. Mikäli pēsah alkaa lauantai-iltana, etsitään hapan jo torstai-iltana valmiiksi. Ennen etsimistä lausutaan seuraava siunaus:*

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו  
וְצִוָּנוּ עַל בְּעוֹר חֲמִץ:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka olet pyhittänyt meidät käskyilläsi ja määrännyt meidät hävittämään happaman.

✧ *Kaikki löydetty hapana kootaan yhteen ja paketoidaan, sitten sanotaan (arameaksi):*

כָּל־חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאֶפְא בְרִשׁוּתֵי, דְלֹא חֲמִתָּהּ וְדִלָּא בְעֵרְתָּהּ,  
לְבָטִיל וְלַחְוֵי כְעֶפְרָא דְאֶרְעָא:

Kaikkea hapanta ja taikinaa kodissani, jota en ole löytänyt enkä hävittänyt, on pidettävä yhtä olemattomana kuin maantomua.

✧ *Seuraavana aamupäivänä (14. Nisan) hapana poltetaan ulkona nuotiolla. Jos päivä on šabat, poltetaan hapana jo edellisenä päivänä, mutta seuraava teksti (arameaksi) luetaan kuitenkin aamupäivällä 14. Nisan:*

כָּל־חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאֶפְא בְרִשׁוּתֵי, דְחֲמִתָּהּ וְדִלָּא חֲמִתָּהּ,  
דְבְעֵרְתָּהּ וְדִלָּא בְעֵרְתָּהּ, לְבָטִיל וְלַחְוֵי כְעֶפְרָא דְאֶרְעָא:

Kaikki se hapana ja taikina kodissani, jonka olen löytänyt ja jota en ole löytänyt, jonka olen hävittänyt ja jota en ole hävittänyt, on pidettävä yhtä olemattomana kuin maantomu.

## סֵדֶר עֵרוּב תַּבְשִׁילִין

'ERUV TAVŠILIN -JÄRJESTYS

✧ *Juhlašabatina on lupa valmistaa ruokaa ja tehdä erilaisia askareita, jotka liittyvät juhlan järjestämiseen Herran määräämällä tavalla. Jos pesahin ensimmäiset päivät sattuvat torstaiksi tai perjantaiksi, voi ruoanvalmistuksen päättää šabatin puolella, jos se on aloitettu ennen šabatin alkua. Tästä syystä keskiviikkona otetaan yksi matsa-levy paistetun ruoan kanssa sivuun ja syödään šabat-aterialla, samalla lausutaan seuraava siunaus (hepreaksi) ja sanotaan (arameaksi-hepreaksi):*

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו  
וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עֵרוּב:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka olet pyhittänyt meidät käskyilläsi ja määrännyt meille 'eruv-käskyn.

בְּדֵין עֵרוּבָא יְהִיא שְׂרָא לָנָא לְמִיפָא וְלְבִשְׂלָא וְלְאַטְמָנָא, וְלְאַדְלָקָא  
שְׂרָנָא וְלְמַעְבַּד כָּל־צִרְכָּנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנוּ וְלְכָל־הַדְּרִים  
בְּעִיר הַזֹּאת:

'Eruvin mukaan meidän sallitaan leipoa, keittää, pitää ruoka lämpimänä, sytyttää kynttilät ja tehdä kaikki ne askareet, jotka ovat välttämättömiä juhlapäivän ja šabatin valmistamiseksi, meille ja kaikille tässä kaupungissa asuville.

# סֵדֶר הַקְּעָרָה

## SEDER-VADIN JÄRJESTYS

✧ *Matsa-lautanen:*

### מִצָּה, מִצּוֹת

**Matsa, matsot** (happamaton leipä, happamattomat leivät)

(kolme matsa-levyä asetetaan lautaselle päällekkäin ja peitetään liinalla)

✧ *Q'ara, seder-vati:*

### בֵּיצָה

**Betsa** (poltettu keitetty kananmuna)

(kuvaa juhlahuhreja ja pyhäkön hävitystä)

### זְרוֹעַ

**Z'ro<sup>a</sup>** (poltettu lihainen luu)

(kuvaa pesah-uhria ja pyhäkköä)

### מָרֹר

**Maror** (katkerat yrtit)

(salaatti, piparjuuri)

### כַּרְפָּס

**Karpas** (kevään vihannekset)

(persilja, selleri, retiisi; kastetaan suolaveteen)

### חֲרוֹסֶת

**H<sup>a</sup>roset** (muurilaasti)

(raastetun omenan tai taatelin, mantelin ja viinin seos)

### חֲזֵרֵת עִם מִצָּה

**H<sup>a</sup>zeret 'im matsa** (katkerat yrtit **matsan** kanssa)

(piparjuuri: syödään matsan kanssa tai kastetaan harosetiin)

✧ *Suolavesimalja:*

### מֵי-מֶלַח, מַיִם מְלוּחִים

**Mei melah, majim m<sup>e</sup>luhim** (suolavesi)

(Suolavettä maljassa, johon karpas kastetaan; suolavesi kuvaa orjuuden kyyneliä)

# סדר ליל פסח

## PESAH-ILLAN JÄRJESTYS

קדש ורחץ, כרפס יחץ. מגיד רחצה, מוציא מצה.  
מרור כורך, שלחן עורך. צפון ברוך, הלל נרצה.

### קדש

#### QADDES (PYHITÄ)

✧ *Ensimmäinen viinimalja täytetään piripintaan. Suluissa olevat osuudet luetaan vain viikkošabatin iltana eli perjantai-iltana.*

הריני מוכן ומזמן לקדש על היין, ולקיים מצות כוס ראשון מארבע  
כוסות לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה על ידי ההוא טמיר  
ונעלם בשם כל-ישראל. ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו  
כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

Katso, minä olen valmistautunut ja kutsuttu pyhittämään tämän viinin, ja saattamaan täytäntöön ensimmäisen maljan käskyn neljästä maljasta Ainoan Pyhän Nimessä, kiitetty olkoon Hän, ja Hänen Läsnäolonsa sen kautta, joka on salassa ja kätkeyty koko *Jisraelin* Nimessä. "Olkoon Herran meidän Jumalamme suosio meidän yllämme ja vahvista meille meidän kättemme työ, ja meidän kättemme työ vahvista." (Psalmi 90:17)

(בלחש: ויהי ערב ויהי בקר)

יום הששי: ויכלו השמים והארץ וכל-צבאם: ויכל אלהים ביום  
השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל-מלאכתו  
אשר עשה: ויברך אלהים את-יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת  
מכל-מלאכתו אשר-ברא אלהים לעשות:

(*Kuiskaten*: "Ja tuli ehtoo ja tuli aamu,

kuudes päivä. Ja tulivat valmiiksi taivaat ja maa ja kaikki niiden joukko. Ja Jumala lopetti seitsemäntenä päivänä kaikki työnsä, jotka oli tehnyt ja lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikesta työstään, jotka oli tehnyt. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen, sillä sinä päivänä Hän lepäsi kaikesta työstään, jonka Jumala oli luonut.")

(1. Mooses 1:31-2:3)

## סְבִירֵי מָרְנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתֵי.

Luvallanne opettajamme ja rabbimme ja ystäväni.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, viiniköynnökseen hedelmän Luoja.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל־עַם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לְשׁוֹן, וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן־לָנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שִׁבְתוֹת לְמַנוּחָה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת־יּוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה, וְאֶת־יּוֹם) חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, זְמַן חֲרוּתֵנוּ, (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קִדְּשׁ, זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחִרְתָּ, וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל־הָעַמִּים, (וְשַׁבָּת) וּמוֹעֲדֵי קִדְּשֶׁךָ (בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הַנִּחַלְתָּנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה, יְיָ, מִקְדֹּשׁ (הַשַּׁבָּת ו) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמִנִּים.

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka on valinnut meidät kaikista kansoista ja korottanut meidät kaikista kielistä ja pyhittänyt meidät käskyillään. Sinä olet antanut meille, HERRA meidän Jumalamme, rakkaudessasi (šabafit levoksi ja) juhla-ajat iloksi, juhlat ja ajat riemuksi, tämän (šabaftinpäivän ja) happamattomanleivän juhlan päivän, vapautuksemme ajan, (rakkaudessa) pyhän kokouksen, Egyptistä lähdön muistoksi. Sillä meidät Sinä olet valinnut ja meidät Sinä olet pyhittänyt kaikista kansoista (ja šabaftin) ja pyhät juhla-aikasi (rakkaudessasi ja mielisuosiossa) iloksi ja riemuksi, olet antanut meidän päästä niistä osallisiksi. Kiitetty olet Sinä, HERRA, (šabaftin ja) Jisraefin ja juhla-aikojen pyhittäjä.

✧ Lauantai-iltana luetaan hakasuluissa olevat jaksot.

[בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:]

[Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, tulen liekkien Luoja.]

[בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְבַדִּיל בֵּין קִדְּשׁ לְחָל, בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשִּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קִדְּשַׁת שַׁבָּת לְקִדְּשַׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלְתָּ, וְאֶת־יּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשִּׁשִּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדְּשָׁתָּ. הַבְּדִלְתָּ וְקִדְּשָׁתָּ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְּשָׁתְךָ.]

## בְּרוּךְ אַתָּה, יְיָ, הַמְבָרִיל בֵּין קֶדֶשׁ לְקֶדֶשׁ:

[Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka teet eron pyhän ja arjen välillä, valon ja pimeyden välillä, *Jisraelin* ja kansojen välillä, seitsemännen päivän ja kuuden työpäivän välillä. Olet tehnyt eron *šabafin* pyhyiden ja juhlapäivän pyhyiden välillä, ja seitsemännen päivän olet pyhittänyt kuudesta työpäivästä. Olet erottanut ja pyhittänyt kansasi *Jisraelin* pyhydessäsi. Kiitetty olet Sinä, HERRA, joka teet eron pyhän ja pyhän välillä.]

## בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁחֲתִינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְן הַזֶּה:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka olet antanut meidän elää ja kokea ja saavuttaa tämän juhla-ajan.

✧ *Nyt kallistutaan vasemmalle ja juodaan ensimmäinen viinimalja. Perinteisesti miehet juovat ylitsevuotavat maljat pohjaan saakka (kaikki neljä).*

---

## וּרְחֵץ

**URHATS** (JA PESE)

✧ *Sederin esilukija pesee kätensä ilman siunausta.*

---

## כֶּרֶפֶס

**KARPAS** (KEVÄÄN VIHANNEKSET)

✧ *Otetaan seder-vadilta karpas (persiljaa, selleriä ja/tai retiisiä), kastetaan se suolaveteen ja syödään siunauksen jälkeen:*

## בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרִי הָאָרֶזֶה:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, maan hedelmän Luoja.

---

## יַחֵץ

**JAHATS** (JAA)

✧ *Kolmesta päällekkäisestä matsa-levystä keskimmäinen murretaan kahtia ja toinen puoli piilotetaan afiqomania varten.*

---

## מַגִּיד

**MAGGID** (KERTOJA / KERTOMUS)

✧ *Poltettu kananmuna ja poltettu lihainen luu otetaan pois seder-vadilta, sitten vatia kohotetaan ja sanotaan kovalla äänellä (arameaksi):*

הָא לַחֲמָא עֲנִיא דִּי אֲכָלוּ אֲבֹהֵתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם.  
 כָּל־דְּכַפִּין יִיתִי וְיִיכַל, כָּל־דְּצָרִיךְ יִיתִי וְיִפְסַח.  
 הַשְׁתָּא הָכָא, לַשָּׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל.  
 הַשְׁתָּא עֲבָרִי, לַשָּׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין:

Tämä on kurjuuden leipää, jota isämme söivät Egyptin maassa.  
 Kaikki nälkäiset tulkoot syömään, ja kaikki puutteenalaiset tulkoot viettämään **pesah**-juhlaa.  
 Tänä vuonna olemme täällä, tulevana vuonna *Jisraelin* maassa.  
 Tänä vuonna olemme orjia, tulevana vuonna vapauden lapsia.

✧ *Poltettu kananmuna ja poltettu lihainen luu asetetaan seder-vadille ja matsa peitetään. Toinen viinimalja täytetään piripintaan. Nuorin kysyy:*

מַה־נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל־הַלַּיְלוֹת:  
 שֶׁבְּכָל־הַלַּיְלוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֲמִץ וּמִצָּה, הַלַּיְלָה הַזֶּה כָּלוּ מִצָּה:  
 שֶׁבְּכָל־הַלַּיְלוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת, הַלַּיְלָה הַזֶּה מָרוֹר:  
 שֶׁבְּכָל־הַלַּיְלוֹת אֵין אָנוּ מְטַבִּילִין אֶפְיָלוּ פַּעַם אַחַת, הַלַּיְלָה הַזֶּה  
 שְׁתֵּי פְעָמִים:  
 שֶׁבְּכָל־הַלַּיְלוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מְסֻבִּין, הַלַּיְלָה הַזֶּה  
 כָּלָנוּ מְסֻבִּין:

Miksi tämä ilta on erilainen kaikista muista illoista?  
 Kaikkina muina iltoina me syömme hapanta ja happamatonta, tänä iltana happamatonta **matsaa**.  
 Kaikkina muina iltoina me syömme kaikenlaisia vihanneksia, tänä iltana **maroria**, katkeria yrtejä.  
 Kaikkina muina iltoina me emme kasta edes yhtä kertaa, tänä iltana kaksi kertaa.  
 Kaikkina muina iltoina me syömme istuen suorina ja nojailen, tänä iltana me kaikki nojaillemme.

✧ *Matsa otetaan esille ja nuorimmalle vastataan:*

עֲבָרִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה  
 וּבְזִרְעֵ נְטוּיָה. וְאֵלּוּ לֹא הוֹצִיאָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת־אֲבוֹתֵינוּ  
 מִמִּצְרַיִם, הֲרִי אָנוּ וּבְנֵינוּ, וּבְנֵי בְנֵינוּ, מִשְׁעֲבָרִים הָיִינוּ לְפָרְעָה  
 בְּמִצְרַיִם. וְאֶפְיָלוּ כָּלָנוּ חֲכָמִים, כָּלָנוּ נְבוֹנִים, כָּלָנוּ זִקְנִים, כָּלָנוּ  
 יוֹדְעִים אֶת־הַתּוֹרָה, מִצָּוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל־הַמְּרַבֶּה

## לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הַרִי זֶה מִשְׁבַּח:

Olimme faaraon orjia Egyptissä, mutta, HERRA meidän Jumalamme, toi meidät sieltä voimakkaalla kädellä ja ojennetulla käsivarrella. Ellei Pyhä, kiitetty olkoon Hän, olisi tuonut meidän isiämme Egyptistä, me ja lapsemme, ja lastemme lapset, olisimme edelleen faaraon orjina Egyptissä. Ja vaikka me kaikki olemme viisaita, me kaikki ymmärtäväisiä, me kaikki vanhoja, me kaikki Tooran tuntijoita, meidän velvollisuutemme on kertoa Egyptistä lähdöstä. Mitä enemmän Egyptistä lähdöstä kerrotaan, on se sitäkin parempi.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן-עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא  
וְרַבִּי טַרְפוֹן, שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבֵנֵי בְּרַק, וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם  
כָּל-אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: רַבּוֹתֵינוּ הַגִּיעַ  
זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

Kerrotaan, että Rabbi *Eli'ezer*, ja rabbi *J'hošua'*, ja rabbi *El'azar ben 'Azarja* ja rabbi *'Aqiva* ja rabbi *Tarfon* istuivat *B'ne B'raqissa* ja kertoilivat Egyptistä lähdöstä koko sen yön, siihen saakka kun heidän oppilaansa tulivat ja sanoivat heille: "Opettajamme, on tullut aika lukea aamun *Šema'*".

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן-עֲזַרְיָה: הַרִי אֲנִי כְּבֶן-שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא זָכִיתִי  
שֶׁתֵּאָמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלַּיְלֹת עַד שֶׁדַּרְשָׁה בֶּן-זוּמָא, שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעַן  
תִּזְכֹּר אֶת-יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ, הַיְּמִים.  
כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ, הַלַּיְלֹת. וְחֻכְמִים אֲזַמְּרִים. יְמֵי חַיֶּיךָ, הַעוֹלָם הַזֶּה.  
כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ, לְהַבִּיא לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ:

Rabbi *El'azar ben 'Azarja* sanoi: "Olen melkein 70-vuotias, enkä ole saanut todistettua, että Egyptistä lähdöstä on puhuttava myös illalla, kunnes *Ben Zoma* selitti sen, niin kuin on sanottu: "Jotta muistaisit lähtösi Egyptin maasta kaikkina elinpäivinäsi." (5. Mooses 16:3). 'Elinpäivinäsi' tarkoittaa päiviä. 'Kaikkina elinpäivinäsi' tarkoittaa öitä. Mutta viisaat sanovat: 'Elinpäiväsi' tarkoittaa tätä maailmaa, 'kaikkina elinpäivinäsi' sisältää myös *HaMaših*-ajan päivät."

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא:

Kiitetty olkoon *Jumala*, kiitetty olkoon Hän. Kiitetty olkoon Hän, joka antoi *Tooran* kansalleen *Jisraelille*. kiitetty olkoon Hän.

כְּנֻגַּד אַרְבָּעָה בָּנִים דְּבִרָה תּוֹרָה. אַחַד חָכָם, וְאַחַד רָשָׁע, וְאַחַד תָּם,  
וְאַחַד שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְשְׂאוֹל:

Toora puhuu neljästä lapsesta: Yksi on viisas, yksi pahantekijä, yksi tyhmä ja yksi, joka ei ymmärrä kysyä.

חָכָם מַה־הוּא אוֹמֵר: מָה הָעֵלֹת וְהַחֲקִים וְהַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ  
אַל־הִינוּ אֶתְכֶם: וְאַף אֶתָּה אֵמַר־לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח, אֵין מִפְטִירִין אַחֵר  
הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמִין:

Mitä kysyykään viisas: “Mitkä ovat ne todistukset, lait ja oikeudet, jotka HERRA meidän Jumalamme on määrännyt teille?” (5. Mooses 6:20). Ja vieläpä sinun tulee sanoa hänelle, *pesah*-määräysten mukaisesti, ettei *pesah*-uhrin jälkeen kuulu syödä jälkiruokaa (– *afiqoman*).

רָשָׁע מַה־הוּא אוֹמֵר: מָה הָעֵבֶרָה הַזֹּאת לָכֶם: לָכֶם וְלֹא לוֹ. וְלִפִּי  
שְׁהוּצִיא אֶת־עֲצָמוֹ מִן הַכָּלֵל כְּפָר בְּעֶקֶר. וְאַף אֶתָּה הִקְהֵה אֶת־שְׁנִי, וְאֵמַר־לוֹ:  
בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם: לִי וְלֹא לוֹ, אֱלוֹ הִיא  
שֵׁם לֹא הִיא נִגְאָל:

Mitä kysyykään pahantekijä: “Mitä tämä palvelus merkitsee teille?” (2. Mooses 12:26). ‘Teille’, hän sanoo, mutta ei itselleen. Ja koska hän on jättäytynyt seurakunnan ulkopuolelle, hän on kieltänyt olennaisen. Nytpä sinun tulee vaientaa hänen hampaansa sanomalla hänelle: “Sen tähden mitä HERRA teki minulle lähtiessäni Egyptistä.” (2. Mooses 13:8). Minun vuokseni eikä hänen. Jos hän olisi ollut siellä, häntä ei olisi lunastettu.

תָּם מַה־הוּא אוֹמֵר: מַה־זֹּאת. וְאֵמַרְתָּ אֵלָיו: בְּחֹזֶק יָד הוּצִיאָנוּ יְיָ  
מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

Mitä kysyykään tyhmä: “Mitä tämä on?” (2. Mooses 13:14). Sinun tulee vastata hänelle: “Voimakkaalla kädellä HERRA toi meidät Egyptin maasta, orjuuden pesästä.” (2. Mooses 13:14)

וְשִׂאִינוּ יוֹרֵעַ לְשֹׂאֹל, אֶת־פֶּתַח לוֹ, שְׁנֹאֵמַר: וְהִגִּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא  
לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:

Ja se joka ei ymmärrä kysyä: Avaa keskustelu hänen kanssaan, niin kuin on sanottu: “Sinun tulee kertoa lapsillesi tänä päivänä sanoen: Sen tähden mitä HERRA teki minulle lähtiessäni Egyptistä.” (2. Mooses 13:8)

יְכַל מִרְאֵשׁ חֹדֶשׁ, תִּלְמוֹד לוֹמֵר: בַּיּוֹם הַהוּא. אֵי בַּיּוֹם הַהוּא, יְכַל  
מִבְּעוֹד יוֹם, תִּלְמוֹד לוֹמֵר: בְּעִבּוֹר זֶה. בְּעִבּוֹר זֶה לֹא אֵמַרְתִּי אֱלֹא

## בְּשַׁעַה שְׁיִשׁ מִצָּה וּמְרוֹר מִנְחִים לְפָנֶיךָ:

Voisi luulla kuukauden alusta, kun kirjoituksessa sanotaan: 'tänä päivänä'. Kuitenkin 'tänä päivänä' voidaan ymmärtää 'päivällä', kirjoituksessa sanotaan: 'sen tähden'. 'Sen tähden' en voi sanoa muulloin kuin sinä hetkenä, jolloin *matsa* ja *maror* ovat kasvojesi edessä.

מִתְחִלָּה עֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁו קָרְבָנוּ הַמָּקוֹם  
לְעֲבוֹדָתוֹ, שְׁנֹאמַר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-הָעָם, כֹּה-אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי  
יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנְּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֵּרַח אָבִי אֲבָרָהָם וְאָבִי  
נַחֲוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים: וְאָקַח אֶת-אֲבִיכֶם אֶת-אֲבָרָהָם מֵעֵבֶר  
הַנְּהָר וְאוֹלֵךְ אֹתוֹ בְּכָל-אֶרֶץ כְּנָעַן וְאָרְבֵּה (וארב: Ktiv) אֶת-זֶרְעוֹ וְאֶתְּן-לוֹ  
אֶת-יִצְחָק: וְאֶתְּן לְיִצְחָק אֶת-יַעֲקֹב וְאֶת-עֵשָׂו וְאֶתְּן לְעֵשָׂו אֶת-הַר שְׁעִיר  
לְרֵשֶׁת אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם:

Alussa isämme olivat vieraiden jumalten palvojia, mutta nyt *Jumala* on vetänyt meidät lähelleen palvelemaan Häntä, niin kuin on sanottu: “*J<sup>hošu</sup>a*” sanoi koko kansalle: Näin sanoo HERRA *Jisraelin* Jumala: Isänne asuivat muinoin virran toisella puolella, *Terah*, *Avrahamin* ja *Naahorin* isä, ja he palvoivat muita jumalia. Mutta Minä otin teidän isänne *Avrahamin* virran toiselta puolelta ja kuljetin häntä koko *K<sup>e</sup>na’anin* maan halki ja lisäsin hänen siemenensä ja annoin hänelle *Jitshaqin*. *Jitshaqille* annoin *Ja<sup>a</sup>qovin* ja *‘Esawin*. *‘Esawille* Minä annoin *Se’irin* vuoren omaksi, mutta *Ja<sup>a</sup>qov* ja hänen lapsensa laskeutuivat Egyptiin.” (Joosua 24:2-4)

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹשֵׁב  
אֶת-הַקֵּץ לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שְׁאָמַר לְאֲבָרָהָם אָבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים,  
שְׁנֹאמַר: וַיֹּאמֶר לְאֲבָרָם יָדַע תֵּדַע כִּי-יָגֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם  
וְעֲבָדוּם וְעַנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וְגַם אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנֹכִי  
וְאַחֲרֵי-כֵן יֵצְאוּ בְּרַכְּשׁ גָּדוֹל:

Kiitetty olkoon lupauksensa pitäjä *Jisraelille*, kiitetty olkoon Hän. Sillä *Pyhä*, kiitetty olkoon Hän, määräsi lopun orjuudelle tehdessään niin kuin oli sanonut isällemme *Avrahamille* leikatessaan liiton uhrikappaleiden välissä, niin kuin on sanottu: “Ja Hän sanoi *Avramille*: Totisesti tiedä, että siemenesi on muukalaisena maassa, joka ei ole heidän, ja heitä orjuutetaan ja sorretaan neljä sataa vuotta. Mutta sen kansan, jota he palvelevat, Minä myös tuomitsen, ja sen jälkeen he lähtevät suuren omaisuuden kanssa.” (1. Mooses 15:13-14)

✧ *Matsa* peitetään, viinimalja kohotetaan ja sanotaan:

וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ.  
 שְׁלֹא אַחַד בְּלִבָּר עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,  
 אֲלֹא שְׁבַכְל־דּוֹר וָדוֹר עֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ.  
 וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילָנוּ מִיָּדָם:

Mutta tämä lupaus on ollut isillemme ja meille tukena ja turvana.  
 Sillä meitä ei ole yritetty tyhota vain yhden ainoan kerran,  
 vaan sukupolvesta sukupolveen meitä on yritetty tuhota.  
 Mutta Pyhä, kiitetty olkoon Hän, on pelastanut meidät heidän kädestään.

✧ *Viinimalja lasketaan pöydälle ja matsa otetaan esille.*

צֵא וּלְמַד מֵהַבְּקִשׁ לָבֶן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לַיַּעֲקֹב אָבִינוּ, שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר  
 אֲלֹא עַל הַזְּכָרִים, וְלָבֶן בְּקִשׁ לַעֲקֹר אֶת־הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר: אֲרָמִי אִבְדֵּ אָבִי  
 וַיֵּרֶד מִצְרַיִמָּה וַיִּגְרַשׁ שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עֹצוּם וָרֵב:

Tule ja opi, mitä aramealainen *Laavan* yritti tehdä isällemme *Ja<sup>a</sup>qoville*, sillä faarao ei hävittänyt muita kuin poikalapsia, mutta *Laavan* yritti ottaa kaiken mitä *Ja<sup>a</sup>qovilla* oli, niin kuin on sanottu: "Aramealainen halusi tuhota isämme, mutta hän laskeutui Egyptiin ja asui siellä muukalaisena, vähälukuisena, mutta hänestä tuli siellä suuri, väkevä ja runsaslukuinen kansa." (5. Mooses 26:5)

וַיֵּרֶד מִצְרַיִמָּה, אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר. וַיִּגְרַשׁ שָׁם, מִלְּמַד שְׁלֹא יֵרֶד יַעֲקֹב  
 אָבִינוּ לְהַשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֲלֹא לְגוֹר שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמְרוּ אֶל־פְּרַעֲהַ  
 לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ כִּי אֵין מִרְעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי־כִבֵּד הָרַעַב  
 בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וְעַתָּה יִשְׁבוּ־נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁוֹן:

Hän laskeutui Egyptiin puhutun sanan kautta ja hän asui siellä muukalaisena. Se opettaa meille, että isämme *Ja<sup>a</sup>qov* ei laskeutunut sinne asettuakseen asumaan Egyptissä, vaan asuakseen siellä muukalaisena, niin kuin on sanottu: "He sanoivat faaraoille, me tulimme asuaksemme maassa muukalaisina, sillä palvelijoihisi karjalle ei ollut laidunta, koska *K<sup>e</sup>na'anin* maassa on kova nälänhätä, ja nyt saakoon palvelijasi asua *Goošenin* maassa." (1. Mooses 47:4)

בְּמַתִּי מֵעַט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יֵרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרַיִמָּה וְעַתָּה  
 שְׁמֹךְ יִי אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֵב:

'Vähälukuisina', niin kuin on sanottu: "Seitsemänkymmentä sielua oli isiämme kun he laskeutuivat Egyptin maahan, ja nyt HERRA sinun Jumalasi on tehnyt sinut lukuisaksi niin kuin taivasten tähdet." (5. Mooses 10:22)

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי, מְלִמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצַיְנִים שָׁם:

‘Siellä hänestä tuli kansa’, opetus on se, että siellä *Jisrael* menestyi.

גָּדוֹל עָצוּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאֵד  
מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם:

‘Suuri ja väkevä’, niin kuin on sanottu: “*Jisraelin* lapset olivat hedelmällisiä ja lisääntyivät ja heistä tuli runsaslukuisia ja hyvin voimakkaita, ja maa täyttyi heistä.” (2. Mooses 1:7)

וְרַב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: רַבָּה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נִתְתִּיף וַתִּרְבֵּי וַתִּגְדְּלֵי וַתִּבְאֵי  
בְּעֵדֵי עֲדָיִים שְׂדֵים נִכְנוּ וּשְׁעָרָךְ צִמַּח וְאֵת עֵרֶם וְעָרְיָה:

‘Runsaslukuiseksi’, niin kuin on sanottu: “Lukuisaksi niin kuin kedon ruoho olen tehnyt sinut, sinä lisäännyt ja kasvoit ja nousit kukoistukseen, rintasi kehittyivät ja hiuksesi kasvoivat, mutta sinä olit alaston ja paljas.” (Hesekiel 16:7)

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ  
וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה:

“Egyptiläiset tekivät meille pahaa ja sortivat meitä,  
ja he sälyttivät päällemme kovan työtaakan.” (5. Mooses 26:6)

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: הָבָה נִתְחַכְמָה לוֹ פֶן-יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי-  
תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם-הוּא עַל-שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם-בָּנוּ וְעָלָה מִן-הָאָרֶץ:

‘Egyptiläiset tekivät meille pahaa’, niin kuin on sanottu: “Meidän tulee olla viisaampia kuin se, ettei se lisääntyisi, sillä sodan lähestyessä se liittoutuisi vihollistemme kanssa ja sotisi meitä vastaan ja lähtisi maasta.” (2. Mooses 1:10)

וַיַּעֲנוּנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם  
וַיִּבְּן עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעָה אֶת-פְּתָם וְאֶת-רַעְמִסִּס:

‘Sortivat meitä’, niin kuin on sanottu: “Ja he asettivat työnjohtajia sille sortaakseen sitä työtaakalla, ja se rakensi faaraolle *Piitom-* ja *Ra’amses-*varastokaupungit.” (2. Mooses 1:11)

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּעֲבֵדוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל  
בְּפָרָךְ:

'He sälyttivät päällemme kovan työtaakan', niin kuin on sanottu: "Egyptiläiset teettivät *Jisraelin* lapsilla orjatyötä pakolla." (2. Mooses 1:13)

וּנְצַעַק אֶל-יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ  
וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת-קִלְנוֹ וַיִּרְא אֶת-עֲנִינוֹ  
וְאֶת-עֲמִלְנוֹ וְאֶת-לְחֻצְנוֹ:

"Mutta me huusimme HERRAA, isiemme Jumalaa,  
HERRA kuuli meidän äänemme ja näki kurjuutemme,  
tuskamme ja sortomme." (5. Mooses 26:7)

וּנְצַעַק אֶל-יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמַת  
מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּאֲנָחוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן-הָעֲבֹדָה וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל-  
הָאֱלֹהִים מִן-הָעֲבֹדָה:

'Mutta me huusimme HERRAA, isiemme Jumalaa', niin kuin on sanottu: "Ja lukuisten päivien jälkeen kuoli Egyptin kuningas, mutta *Jisraelin* lapset valittivat työtaakastaan ja huusivat, ja heidän huutonsa työtaakasta nousi Jumalan tykö." (2. Mooses 2:23)

וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת-קִלְנוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת-נַאֲקָתָם  
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת-אֲבֹרָהֶם אֶת-יִצְחָק וְאֶת-יַעֲקֹב:

'HERRA kuuli meidän äänemme', niin kuin on sanottu: "Ja Jumala kuuli heidän valituksensa, ja Jumala muisti liittonsa *Avrahamin* kanssa, *Jitshaqin* kanssa ja *Ja<sup>a</sup>qovin* kanssa." (2. Mooses 2:24)

וַיִּרְא אֶת-עֲנִינוֹ – זֶה פְּרִישׁוֹת דְּרֹךְ אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת-  
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדַע אֱלֹהִים:

'Näki kurjuutemme' – tuo tarkoittaa 'avioelämän lakkauttamista', niin kuin on sanottu: "Ja Jumala näki *Jisraelin* lapset ja Jumala *'tunsi'* heidät." (2. Mooses 2:25)

וְאֶת-עֲמִלְנוֹ – אֵלּוּ הַבָּנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: כָּל-הַבֵּן הַיְלֹוד הַיְאֹרָה  
תִּשְׁלִיכֵהוּ וְכָל-הַבַּת תִּחְיוֹן:

'Tuskamme' – nämä ovat lapsia, niin kuin on kirjoitettu: "Jokainen syntyvä poika heittäkää virtaan ja jokainen tyttö jättäkää henkiin." (2. Mooses 1:22)

וְאֶת־לַחֲצֵנוּ – זֶה הַדְּחַק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְגַם־רָאִיתִי אֶת־הַלַּחֲץ אֲשֶׁר  
מִצְרַיִם לַחֲצִים אֹתָם:

‘Sortomme’ – tämä on sorto, niin kuin on sanottu: “Minä olen myös nähnyt sen sorron, jolla Egypti sorti heitä.” (2. Mooses 3:9)

וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה  
וּבְמָרָא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתִּיּוֹת:

“Ja HERRA toi meidät Egyptistä voimakkaalla kädellä ja ojennetulla käsivarrella, suurella voimalla, merkeillä ja ihmeillä.” (5. Mooses 26:8)

וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם – לֹא עַל יְדֵי מְלָאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף, וְלֹא עַל  
יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלָא הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוֹדוֹ וּבְעֶצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְעַבְרַתִּי  
בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהִפִּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם  
וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְיָ:

‘HERRA toi meidät Egyptistä’ – ei sanansaattajan käten kautta, eikä *sarafin* käten kautta, eikä lähettilään käten kautta, vaan Pyhä, kiitetty olkoon Hän, kunniaansa ja itsessään teki sen, niin kuin on kirjoitettu: “Minä kuljen Egyptin maassa tänä yönä ja lyön kuoliaaksi jokaisen Egyptin maan esikoisen ihmisistä ja karjasta, ja kaikille Egyptin jumalille annan oikeudenmukaiset tuomiot, Minä olen HERRA.” (2. Mooses12:12)

וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה, אֲנִי וְלֹא מְלָאָךְ, וְהִפִּיתִי כָל־בְּכוֹר  
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי וְלֹא שָׂרָף, וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים, אֲנִי  
וְלֹא הַשְּׁלִיחַ, אֲנִי יְיָ, אֲנִי הוּא וְלֹא אֲחֵר:

‘Minä kuljen Egyptin maassa tänä yönä’, Minä eikä sanansaattaja, ‘ja lyön kuoliaaksi jokaisen Egyptin maan esikoisen’, Minä eikä *saraf*, ‘ja kaikille Egyptin jumalille annan oikeudenmukaiset tuomiot’, Minä eikä lähettiläs, Minä olen HERRA, Minä eikä kukaan muu.

בְּיַד חֲזָקָה – זֶה הַדְּבָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: הִנֵּה יַד־יְיָ הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר  
בְּשׂוֹדָה בְּסוֹסִים בְּחֲמָרִים בְּגַמְלִים בְּבָקָר וּבְצֹאן וְדָבָר כְּבֵד מְאֹד:

‘Voimakkaalla kädellä’ – tämä tarkoittaa ruttoa, niin kuin on sanottu: “Katso, HERRAN käsi kulkee karjassasi, joka on kedolla, hevosissa, aaseissa, kameleissa, nautakarjassa ja pikkukarjassa, rutto on sangen kova.” (2. Mooses 9:3)

וּבְזָרַע נְטוּיָה – זוּ הַחֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָרְבוּ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ נְטוּיָה  
עַל יְרוּשָׁלָיִם (ירושלם: k<sup>iv</sup>):

‘Ojennetulla käsivarrella’ – tämä tarkoittaa miekkaa, niin kuin on kirjoitettu: “Hänen kädessään oli paljastettu miekka ojennettuna *J<sup>r</sup>usalajimin* ylle.” (1. Aikakirja 21:16)

וּבְמָרָא גָדֹל – זֶה גְלוּי שְׂכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: אוּ הִנְסָה אֱלֹהִים לְבוֹא  
לְקַחַת לוֹ גּוֹי מִקְרֵב גּוֹי בְּמִסַּת בְּאֵתַת וּבְמִוְפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה  
וּבְזָרַע נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה לָכֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם  
בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיךָ:

‘Suurella voimalla’ – tämä tarkoittaa *Jumalan* Läsnäolon ilmestymistä, niin kuin on kirjoitettu: “Onko kukaan Jumala tullut ottamaan itselleen kansaa toisen kansan keskeltä koettelemuksin, merkein, ihmein, sodalla, voimakkaalla kädellä, ojennetulla käsivarrella ja suuressa voimassa, kaiken mitä HERRA teidän Jumalanne teki Egyptissä teidän silmienne edessä.” (5. Mooses 4:34)

וּבְאֵתוֹת – זֶה הַמַּטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְאֵת-הַמַּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר  
תַּעֲשֶׂה-בּוֹ אֶת-הָאֵתוֹת:

‘Merkeillä’ – tämä tarkoittaa sauvaa, niin kuin on sanottu: “Ota käteesi tämä sauva, jolla teet ne merkit.” (2. Mooses 4:17)

וּבְמִוְפְתִים – זֶה הַדָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְנָתַתִּי מִוְפְתִים בְּשַׁמַּיִם וּבָאָרֶץ

‘Ihmeillä’ – tämä tarkoittaa verta, niin kuin on sanottu: “Minä annan tapahtua ihmeitä taivaissa ja maassa:

✧ Jokaisen ihmeen kohdalla kastetaan sormi viinimaljaan ja annetaan viinipisaran pudota seder-vadille.

דָּם וְאֵשׁ וְתַמְרוֹת עֶשְׂן:

verta ja tulta ja savupatsaita.” (Joel 3:3)

דְּבַר אַחֵר: בְּיָד חֲזָקָה שְׁתִּים, וּבְזָרַע נְטוּיָה שְׁתִּים, וּבְמָרָא גָדֹל שְׁתִּים,  
וּבְאֵתוֹת שְׁתִּים, וּבְמִוְפְתִים שְׁתִּים. אֵלּוֹ עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ  
הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם, וְאֵלּוֹ הֵן:

Toinen selitys: ‘Voimakkaalla kädellä’ on yhtä kuin kaksi, ‘ojennetulla käsivarrella’ on yhtä kuin kaksi, ‘suurella voimalla’ on yhtä kuin kaksi, ‘merkeillä’ on yhtä kuin kaksi, ‘ihmeillä’ on yhtä kuin

kaksi. Nämä ovat ne kymmenen vitsausta, jotka Pyhä, kiitetty olkoon Hän, lähetti egyptiläisten ylle Egyptissä, siis nämä:

✧ Jokaisen vitsauksen kohdalla kastetaan sormi viinimaljaan ja annetaan viinipisaran pudota seder-vadille.

6. Paiseet,	ו. שְׁחִין,	1. Veri,	א. דָּם,
7. Rakeet,	ז. בָּרָד,	2. Sammakot,	ב. צְפַרְדֵּי,
8. Heinäsirkat,	ח. אַרְבֵּה,	3. Sääsket,	ג. כְּנִים,
9. Pimeys,	ט. חֹשֶׁךְ,	4. Paarmat,	ד. עָרוֹב,
	י. מַכַּת-בְּכוֹרוֹת.	5. Rutto,	ה. דָּבָר,
10. Esikoisten lyöminen.			

## רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים

Rabbi J<sup>e</sup>huda yhdisti sanojen alkukirjaimet

דָּבָר, עָרוֹב, שָׂרָף, בְּאֶחָד

רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אָמַר: מִנֵּיִן אַתָּה אוֹמֵר שְׁלָקוּ הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם עֶשֶׂר מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים מִכּוֹת. בְּמִצְרַיִם מָה-הוּא אוֹמֵר: וַיֵּאמְרוּ הַחֲרָטָם אֶל-פְּרַעֲהַ אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים הִיא: וְעַל הַיָּם מָה-הוּא אוֹמֵר: וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת-הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ בְּמִצְרַיִם וַיֵּרָאוּ הָעָם אֶת-יְיָ וַיֵּאמְרוּ בְּיָד וּבְמִשְׁחָה עֲבָדוּ: כִּמָּה לָקוּ בְּאֲצַבַּע, עֶשֶׂר מִכּוֹת. אָמַר מֵעַתָּה, בְּמִצְרַיִם לָקוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים מִכּוֹת:

Rabbi Jose Hagg<sup>e</sup>lili sanoo: “Kuinka voit sanoa, että egyptiläisiä rangaistiin Egyptissä kymmenellä vitsauksella ja merellä heitä rangaistiin viidelläkymmenellä vitsauksella? Mitä sanotaankaan Egyptissä: “Tietäjät sanoivat faaraolle: Tämä on Jumalan sormi.” (2. Mooses 8:15). Mutta mitä sanotaankaan merellä: “Jisrael näki suuren käden, jolla HERRA teki vitsaukset Egyptissä ja kansa pelkäsi HERRAA. He uskoivat HERRAan ja Mošeen, Hänen palvelijaansa.” (2. Mooses 14:31). Kuinka monta rangaistusta yksi sormi toi? Kymmenen vitsausta! Nyt voit sanoa: Egyptissä heitä rangaistiin kymmenellä vitsauksella ja merellä heitä rangaistiin viidelläkymmenellä vitsauksella.”

רבי אליעזר אומר: מניין שכל־מכה ומכה, שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים, היתה של ארבע מכות, שנאמר: ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים: עברה אחת, וזעם שתיים, וצרה שלש, משלחת מלאכי רעים ארבע. אמור מעתה: במצרים לקו ארבעים מכות, ועל הים לקו מאתיים מכות:

Rabbi Eli'ezer sanoo: "Kuinka voimme tietää, että jokainen vitsaus, jonka Pyhä, kiitetty olkoon Hän, lähetti egyptiläisten ylle Egyptissä käsitti neljä vitsausta? niin kuin on sanottu: "Hän lähetti heille vihansa hehkun, suuttumuksen, vihan ja tuskan, joukon pahoja sanansaattajia." (Psalmi 78:49). 'Suuttumus' on yksi, 'viha' on kaksi, 'tuska' on kolme, 'joukko pahoja sanansaattajia' on neljä. Nyt voit sanoa: Egyptissä heitä kuritettiin neljäkymmenellä vitsauksella ja merellä heitä kuritettiin kahdellasadalla vitsauksella."

רבי עקיבא אומר: מניין שכל־מכה ומכה, שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים, היתה של חמש מכות, שנאמר: ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים: חרון אפו אחת, עברה שתיים, וזעם שלש, וצרה ארבע, משלחת מלאכי רעים חמש. אמור מעתה: במצרים לקו חמשים מכות, ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות:

Rabbi 'Aqiva sanoo: "Kuinka voimme tietää, että jokainen vitsaus, jonka Pyhä, kiitetty olkoon Hän, lähetti egyptiläisten ylle Egyptissä käsitti viisi vitsausta? niin kuin on sanottu: "Hän lähetti heille vihansa henkun, suuttumuksen ja vihan ja tuskan, joukon pahoja sanansaattajia." (Psalmi 78:49). 'Hänen vihansa hehku' on yksi, 'suuttumus' on kaksi, 'viha' on kolme, 'tuska' on neljä, 'joukko pahoja sanansaattajia' on viisi. Nyt voit sanoa: Egyptissä heitä kuritettiin viidelläkymmenellä vitsauksella ja merellä heitä kuritettiin kahdellasadalla viidelläkymmenellä vitsauksella."

☆ Seuraavassa laulussa esilukija laulaa säkeistöt ja kaikki vastaavat laulaen: "dai-dai-dai..., dajjénu!" ("se olisi riittänyt meille!").

**כמה מעלות טובות למקום עלינו.**

Kuinka paljon Jumala onkaan antanut meille hyvää!

אלו הוציאנו ממצרים, ולא עשה בהם שפטים, דיינו.

אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם, דיינו.

אֱלוֹ עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְלֹא הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ הָרַג אֶת־בְּכוֹרֵיהֶם, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת־מְמוֹנָם, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת־מְמוֹנָם, וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת־הַיָּם, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ קָרַע לָנוּ אֶת־הַיָּם, וְלֹא הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחָרְבָהּ, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחָרְבָהּ, וְלֹא שָׁקַע צְרִינוֹ בְּתוֹכוֹ, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ שָׁקַע צְרִינוֹ בְּתוֹכוֹ, וְלֹא סִפַּק צְרָפְנוֹ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ סִפַּק צְרָפְנוֹ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְלֹא הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת־הַשֶּׁבֶת, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת־הַשֶּׁבֶת, וְלֹא קָרַבְנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ קָרַבְנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת־הַתּוֹרָה, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת־הַתּוֹרָה, וְלֹא הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּיִנּוּ.  
 אֱלוֹ הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת־בַּיִת הַבְּחִירָה, דְּיִנּוּ:

Jos Hän olisi vienyt meidät Egyptistä, muttei olisi rangaissut heitä tuomioilla, se olisi riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi rangaissut heitä tuomioilla, muttei heidän jumaliaan, se olisi riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi rangaissut heidän jumaliaan, muttei tappanut heidän esikoisiaan, se olisi riittänyt  
 meille.  
 Jos Hän olisi tappanut heidän esikoisensa, muttei antanut meille heidän omaisuuttaan, se olisi  
 riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi antanut meille heidän omaisuutensa, muttei olisi jakanut meille merta, se olisi riittänyt  
 meille.  
 Jos Hän olisi jakanut meille meren, muttei olisi kuljettanut meitä sen keskeltä kuivaa pitkin, se olisi  
 riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi kuljettanut meitä sen keskeltä kuivaa pitkin, muttei olisi hukuttanut vihollisiamme sen  
 keskelle, se olisi riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi hukuttanut vihollisemme sen keskelle, muttei olisi huolehtinut meistä autiomaassa  
 neljäkymmentä vuotta, se olisi riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi huolehtinut meistä autiomaassa neljäkymmentä vuotta, muttei olisi ruokkinut meitä  
 mannalla, se olisi riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi ruokkinut meitä mannalla, muttei olisi antanut meille *šabatia*, se olisi riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi antanut meille *šabatın*, muttei olisi tuonut meitä *Siinain* vuoren juurelle, se olisi  
 riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi tuonut meidät *Siinain* vuoren juurelle, muttei olisi antanut meille *Tooraa*, se olisi  
 riittänyt meille.  
 Jos Hän olisi antanut meille *Tooran*, muttei olisi johdattanut meitä *Jisraelin* maahan, se olisi riittänyt  
 meille.

Jos Hän olisi johdattanut meidät *Jisraelin* maahan, muttei olisi rakentanut meille pyhäkköä, sekin olisi riittänyt meille!

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכַפֶּלֶת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ: שֶׁהוֹצִיאָנוּ  
מִמִּצְרַיִם, וְעָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים, וְעָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְהָרַג אֶת־בְּכוֹרֵיהֶם,  
וְנָתַן לָנוּ אֶת־מִמּוֹנָם, וְקָרַע לָנוּ אֶת־הַיָּם, וְהָעֵבְרִיָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחַרְבָּה, וְשָׁקַע  
צַרְיָנוּ בְּתוֹכוֹ, וְסִפַּק צַרְפָּנוּ בַּמַּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְהֶאֱכִילָנוּ אֶת־הַמָּן,  
וְנָתַן לָנוּ אֶת־הַשַּׁבָּת, וְקָרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי, וְנָתַן לָנוּ אֶת־הַתּוֹרָה,  
וְהַכְּנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבָנָה לָנוּ אֶת־בַּיִת הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל  
כָּל־עוֹנוֹתֵינוּ:

Kuinka moninkertaisia ovatkaan olleet ne hyvät teot, joita *Jumala* on tehnyt meille: Hän toi meidät Egyptistä ja rankaisi heitä tuomioilla, Hän teki sen myös heidän jumalilleen ja tappoi heidän esikoisensa, Hän antoi meille heidän omaisuutensa ja halkaisi meille meren, Hän kuljetti meidät sen keskeltä kuivaa pitkin ja syöksi vihollisemme sen keskelle, Hän elätti meitä erämaassa neljäkymmentä vuotta ja antoi meidän syödä mannaa, Hän antoi meille *šabatın* ja toi meidät *Siinain* vuoren juurelle, Hän antoi meille *Tooran* ja johdatti meidät *Jisraelin* maahan, Hän rakensi meille pyhäkön sovittaakseen kaikki rikkomuksemme.

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל־שָׁלָא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח  
לֹא יֵצֵא יְרֵי חוּבְתוֹ וְאֵלּוּ הֵן:

*Rabban Gamliel*lla oli tapana sanoa: Se, joka ei puhu kaikista näistä kolmesta asiasta *pesahina*, ei ole täyttänyt velvollisuuttaan, ne ovat:

פֶּסַח מִצָּה וּמָרֹר

*Pesah, matsa ja maror*

(*pesah*-uhri, happamaton leipä ja katkerat yrtit)

פֶּסַח, שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזִמְנָן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, עַל שׁוֹם מָה.  
עַל שׁוֹם שֶׁפֶּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר:  
וְאָמַרְתֶּם זִבַח־פֶּסַח הוּא לִי אֲשֶׁר פֶּסַח עַל־בְּתֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם  
בְּנִגְפוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בְּתֵינוּ הִצִּיל וַיִּקְדֵּר הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:

'Pesah-uhri', jota isillämme oli tapana syödä pyhäkön aikana, minkä tähden?

Sen tähden, että Pyhä, kiitetty olkoon Hän, ohitti isiemme kodit Egyptissä, niin kuin on sanottu: "Teidän tulee sanoa: 'Se on **pesah**-uhri HERRALLE, joka kulki *Jisraelin* lasten kotien ohi Egyptissä antaessaan vitsauksensa kohdata Egyptiä, mutta pelasti meidän kotimme!' Kansa kumartui ja heittäytyi maahan." (2. Mooses 12:27)

✧ *Matsa-levy otetaan esille.*

מִצָּה זוֹ, שְׂאָנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שְׁלֹא הִסְפִּיק בְּצַקָּם שֶׁל  
אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ  
הוּא, וְנֶאֱמַר, שְׁנֵאמַר: וַיֹּאפּוּ אֶת־הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עִגְת  
מִצּוֹת כִּי לֹא חָמָץ כִּי־גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלוּ לְהַתְמַהֵמָה וְגַם־צָרָה  
לֹא־עָשׂוּ לָהֶם:

'Matsa', tämä happamaton leipä, jota me syömme, minkä tähden?

Sen tähden, että isiemme taikina ei kerinnyt nousta ennen kuin kuningasten kuninkaiden Kuningas, Pyhä, kiitetty olkoon Hän, ilmestyi heidän eteensä ja lunasti heidät, niin kuin on sanottu: "He leipoivat taikinasta, jonka he olivat tuoneet Egyptistä, happamattomia leipiä, sillä taikina ei ollut noussut, koska heidät ajettiin pois Egyptistä eivätkä he voineet viivytellä eivätkä myöskään tehdä itselleen evästä." (2. Mooses 12:39)

✧ *Nyt osoitetaan sormella maroria (katkeria yrtejä) ja sanotaan:*

מְרוֹר זֶה, שְׂאָנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁמָּרְרוּ הַמִּצְרַיִם אֶת־חַיֵּי  
אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שְׁנֵאמַר: וַיִּמָּרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּה קָשָׁה בְּחַמֵּר  
וּבְלִבְנִים וּבְכָל־עִבְדָּה בַשָּׂדֶה אֶת כָּל־עִבְדָּתָם אֲשֶׁר־עֲבָדוּ בָהֶם בְּפָרְךְ:

Tämä on 'maror' – katkeria yrtejä – joita syömme, minkä tähden?

Sen tähden, että egyptiläiset katkeroittivat isiemme elämän Egyptissä, niin kuin on sanottu: "He katkeroittivat heidän elämänsä raskaalla työllä, laastilla, tiiliskivillä ja kaikenlaisella peltotyöllä. Kaikella orjatyöllä, jolla he palvelivat heitä pakosta." (2. Mooses 1:14)

בְּכָל־דֹּר וְדֹר חִיב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת־עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם,  
שְׁנֵאמַר: וְהִנְדַּת לְבַנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי  
מִמִּצְרַיִם: לֹא אֶת־אֲבוֹתֵינוּ בְּלֶבֶד נֶאֱלַל הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא אֵף  
אוֹתָנוּ נֶאֱלַל עִמָּהֶם, שְׁנֵאמַר: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לְתַת  
לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאֲבוֹתֵינוּ:

Sukupolvesta sukupolveen jokaisen velvollisuus on nähdä niin kuin olisi itse lähtenyt Egyptistä, niin kuin on sanottu: “Sinun tulee kertoa tänä päivänä lapsellesi sanoen: Sen tähden mitä HERRA teki minulle lähtiessäni Egyptistä.” (2. Mooses 13:8). Ei vain yksin isiämme lunastanut Pyhä, kiitetty olkoon Hän, vaan Hän lunasti myös meidät heidän kanssaan, niin kuin on sanottu: “Hän toi meidät sieltä pois, tuodakseen meidät siihen maahan, jonka Hän oli valalla vannonut isillemme.” (5. Mooses 6:23)

✧ *Matsa peitetään, viinimaljaa kohotetaan ja sanotaan:*

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ תִּיבִים לְהוֹרוֹת, לְהֵלֵל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדָּר,  
 לְבָרֵךְ, לְעֵלֶה וּלְקַלֵּם לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת-כָּל-הַנִּסִּים הָאֵלֹהִים.  
 הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת לְחֵרוֹת, מִיַּגוֹן לְשִׁמְחָה, מֵאֶבֶל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה  
 לְאוֹר גָּדוֹל, וּמִשְׁעָבוֹד לְגֵאֲלָה. וְנֹאמֵר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה. הֵלְלוּ יְהוָה:

Siitä syystä meidän velvollisuutemme on kiittää, ylistää, palvoa, kunnioittaa, korottaa, kehua, ylistää, ylentää ja kiittää Häntä, joka on tehnyt kaikki nämä ihmeet meidän isillemme ja meille. Hän on tuonut meidät orjuudesta vapauteen, huolista iloon, suremisesta juhlapäivään, synkkyydestä suureen kirkkauteen ja pakkotyöstä lunastukseen. Siksi haluamme laulaa Hänen kasvojensa edessä uuden laulun. Ylistäkää Herraa!

✧ *Viinimalja lasketaan pöydälle ja matsa otetaan esille.*

✧ *Luetaan Psalmi 113.*

	קִי הֵלְלוּ יְהוָה
הֵלְלוּ אֶת-שֵׁם יְיָ:	הֵלְלוּ עַבְדֵי יְיָ
מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם:	יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ
מִהֵלֵל שֵׁם יְיָ:	מִמְזֹרַח-שֶׁמֶשׁ עַד-מְבוֹאוֹ
עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:	רָם עַל-כָּל-גּוֹיִם יְיָ
הַמִּגְבִּיהִי לְשָׁבַת:	מִי כִּי אֵלֵהֵינוּ
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:	הַמִּשְׁפִּילֵי לְרֵאוֹת
מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אֲבִיוֹן:	מִקִּמֵי מַעַפָּר דָּל
עַם נְדִיבֵי עַמּוֹ:	לְהוֹשִׁיבֵי עַם-נְדִיבִים
אִם-הַבָּנִים שִׁמְחָה הֵלְלוּ-יְהוָה:	מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת

- |   |   |
|---|---|
| 113 <i>Hal'luujaah</i> – ylistäkää Herraa! Ylistäkää HERRAN palvelijat, | ylistäkää HERRAN Nimeä.                   |
| 2. Olkoon HERRAN Nimi kiitetty,   | nyt ja iankaikkisesti.                    |
| 3. Auringon noususta sen laskuun saakka                                 | olkoon HERRAN Nimi ylistetty.             |
| 4. Korkea on HERRA kaikkien kansojen yllä,                              | taivasten yläpuolella on Hänen kunniansa. |
| 5. Kuka on niin kuin HERRA meidän Jumalamme,                            | joka istuu korkealla,                     |
| 6. Katsoo alas,   | taivaissa ja maassa?                      |
| 7. Hän nostaa alhaisen tomusta,   | korottaa köyhän tunkiosta,                |
| 8. Asettaakseen hänet istumaan ruhtinaiden kanssa,                      | kansansa ruhtinaiden kanssa.              |
| 9. Hän antaa hedelmättömän asua kodissa, iloisena lasten äitinä,        | <i>Hal'luujaah</i> – ylistäkää Herraa!    |

✧ *Lauletaan Psalmi 114.*

בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לְעִזֹּ:	קִד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלוֹתָיו:	ב הִיָּתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ
הִירִדֵן יִסֹּב לְאַחֹר:	ג הַיָּם רָאָה וַיָּגֵס
וַבְּעוֹת כְּבִנְיָ-צִאֵן:	ד הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים
הִירִדֵן תִּסֹּב לְאַחֹר:	ה מֵהַלְּךָ הַיָּם כִּי תָגֵס
וַבְּעוֹת כְּבִנְיָ-צִאֵן:	ו הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים
מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:	ז מִלִּפְנֵי אֲרוֹן חוּלֵי אֶרֶץ
חֲלָמִישׁ לְמַעַיְנוֹ-מַיִם:	ח הַהֶפְכִי הַצִּוּר אֲגַם-מַיִם

- |  |  |
|--|--|
| 114 <i>Jisraelin</i> lähtiessä Egyptistä,      | <i>Ja<sup>a</sup>qovin</i> suvun vieraasta kansasta. |
| 2. <i>J'huda</i> tuli Hänen pyhäkökseen,       | <i>Jisrael</i> Hänen hallittavakseen.                |
| 3. Meri näki sen ja pakeni,                    | <i>Jarden</i> kääntyi takaisin.                      |
| 4. Vuoret tanssivat niin kuin kauriit,         | kukkulat niin kuin lampaiden karitsat.               |
| 5. Mikä sinun on meri, kun pakenet,            | <i>Jarden</i> , kun käännyt takaisin?                |
| 6. Vuoret, kun tanssitte niin kuin kauriit,    | kukkulat niin kuin lampaiden karitsat?               |
| 7. Vapise maa Herran kasvojen edessä,          | <i>Ja<sup>a</sup>qovin</i> Jumalan kasvojen edessä!  |
| 8. Hänen, joka muuttaa kallion vesilammikoksi, | kivikon vesilähteeksi.                               |

✧ *Matsa peitetään, viinimaljaa kohotetaan ja sanotaan:*

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מִלְּךָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גָּאֵלְנוּ וְגָאֵל אֶת-אֲבוֹתֵינוּ  
 מִמִּצְרַיִם, וְהִנֵּיעָנוּ לְלֵילָה הַזֶּה, לְאַכֹּל-בֹּו מִצֶּה וּמָרוֹר. כֵּן, יְיָ אֱלֹהֵינוּ  
 וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, הִנֵּיעָנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרִים, הַבָּאִים לְקִרְאתֵנוּ  
 לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירָךָ, וְשֹׁשֵׁים בְּעִבּוֹרְתֶךָ. וְנֹאכֵל שָׂם מִן הַזִּבְחִים

וּמִן הַפְּסָחִים, אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבֵּחַךְ לְרָצוֹן, וְנוֹדָה לְךָ שִׂיר  
חֲדָשׁ עַל גְּאֻלְתָּנוּ וְעַל פְּרוֹת נַפְשֵׁנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, גֹּאֲלֵי יִשְׂרָאֵל:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka olet lunastanut meidät ja meidän isämme Egyptistä, ja olet suonut meidän syödä tänä iltana *matsaa* ja *maroria*. Niin, HERRA meidän Jumalamme ja isiemme Jumala, suo meidän jatkossakin viettää juhla-aikoja ja muita pyhiä, jotka me saisimme kohdata rauhassa, niin silloin me voisimme iloita Sinun kaupunkisi jälleenrakentamisesta ja riemuita Sinun palvelemisestasi. Saisimme syödä siellä teurasuhreista ja *pesah*-uhreista, joiden veri virtaisi Sinun alttarisi seinää pitkin tahtosi mukaan, ja kiittäisimme Sinua uudella laululla lunastuksestamme ja sielumme pelastuksesta. Kiitetty olet Sinä HERRA, joka lunasti *Jisraelin*.

הֲרִינִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיֵּם מִצְוֹת כּוֹס שְׁנֵי מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יְחִוּד  
קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם  
כָּל-יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ  
וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

Katso, minä olen valmistautunut ja kutsuttu saattamaan täytäntöön toisen maljan käskyn neljästä maljasta Ainoan Pyhän Nimessä, kiitetty olkoon Hän, ja Hänen Läsnäolonsa sen kautta, joka on salassa ja kätetty koko *Jisraelin* Nimessä. "Olkoon Herran meidän Jumalamme suosio meidän yllämme ja vahvista meille meidän kättemme työ, ja meidän kättemme työ vahvista." (Psalmi 90:17)

✧ Viinin siunauksen jälkeen kallistutaan vasemmalle ja juodaan toinen viinimalja:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, viiniköynnöksen hedelmän Luoja.

רְחֻצָּה

**ROHTSA** (PESE)

✧ Jokainen pesee kätensä ja lausuu samalla siunauksen (*sederin esilukijan tehtävä on kaataa vettä jokaisen käsille ja kuivata ne*):

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל  
נְשִׁילַת יְדָיִם:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka olet pyhittänyt meidät käskyilläsi ja määrännyt meille käsien pesemisen.

## מוֹצִיא

**MOTSI** (ESIINTUOVA)

✧ *Sederin esilukija ottaa palan ylimmästä ja keskimmäisestä matsa-levystä ja jakaa niistä sitten muille, ja lausuu siunauksen:*

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוֹת אֲכִילַת מִצָּה לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא  
וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלַם בְּשֵׁם כָּל-יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי נֹעַם אֲדָנִי  
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

Katso, minä olen valmistautunut ja kutsuttu saattamaan täytäntöön *matsan* syömisen käskyn Ainoan Pyhän Nimessä, kiitetty olkoon Hän, ja Hänen Läsnäolonsa sen kautta, joka on salassa ja kätkeyty koko *Jisraelin* Nimessä. "Olkoon Herran meidän Jumalamme suosio meidän yllämme ja vahvista meille meidän kättemme työ, ja meidän kättemme työ vahvista." (Psalmi 90:17)

## מִצָּה

**MATSA** (HAPPAMATON LEIPÄ)

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ:  
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל  
אֲכִילַת מִצָּה:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka annat leivän kasvaa maasta.

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka olet pyhittänyt meidät käskyilläsi ja määrännyt meidät syömään *matsaa*.

✧ *Nyt jokainen syö matsan palan.*

## מָרֹר

**MAROR** (KATKERAT YRTIT)

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוֹת אֲכִילַת מָרֹר לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא  
וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלַם בְּשֵׁם כָּל-יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי נֹעַם אֲדָנִי  
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

Katso, minä olen valmistautunut ja kutsuttu saattamaan täytäntöön **marorin** syömisen käskyn Ainoan Pyhän Nimessä, kiitetty olkoon Hän, ja Hänen Läsnäolonsa sen kautta, joka on salassa ja kätkeyty koko *Jisraelin* Nimessä. “Olkoon Herran meidän Jumalamme suosio meidän yllämme ja vahvista meille meidän kättemme työ, ja meidän kättemme työ vahvista.” (Psalmi 90:17)

✧ Seuraavan siunauksen jälkeen *maroria* ja *hazeretia* (salaatti, piparjuuri) kastetaan harosetiin (muurilaasti) ja syödään:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל  
אֲכִילַת מַרֹּר:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka olet pyhittänyt meidät käskyilläsi ja määrännyt meidät syömään **maroria**.

## כּוֹרֵךְ

**KOREKH** (YHDISTÄVÄ)

✧ Alimmasta *matsa*-levystä otetaan pala ja syödään se *marorin* (ja *hazeretin*) kanssa seuraavan tekstin lukemisen jälkeen:

זִכֹּר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלָּל. כִּין עֲשֵׂה הִלָּל בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם: הָיָה  
כּוֹרֵךְ מִצָּה וּמַרֹּר וְאוֹכֵל בְּיַחַד, לְקָיָם מֵהַשְּׁנֵאִמֵּר: עַל מִצְוֹת וּמַרְרִים  
יֵאֲכָלֵהוּ:

Pyhäkön muistoksi *Hillelin* mukaan. *Hillel* teki näin kun pyhäkkö oli vielä olemassa, hän söi **pesah**-karitsaa, **matsaa** ja **maroria**, kaikkia yhdessä, niin kuin on sanottu: “Syökää se **matsan** ja **marorin** kanssa.” (2. Mooses 12:8)

## שְׁלִחַן עוֹרֵךְ

**ŠULHAN 'OREKH** (KATETTU PÖYTÄ)

✧ **Ateriointi**. (Poltettu kananmuna asetetaan aterian alussa suolaveteen pyhäkön hävittämisen muistoksi.)

## צָפוּן

**TSAFUN** (KÄTKETTY)

✧ Aterian jälkeen otetaan esille piilotettu *matsa*, *afiqoman*, joka *qaddešin* jälkeen laitettiin syrjään. Seuraavan siunauksen jälkeen kaikki syövät palan *afiqomania* muistoksi siitä, että pyhäkön aikana *seder*-ateria päättyi aina *pesah*-karitsan syömiseen.

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקָיָם מִצְוֹת אֲכִילַת אֲפִיקוֹמָן לְשֵׁם יַחֲוֹד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ  
הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלַם בְּשֵׁם כָּל־יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי נֵעַם

# אֲדַנִּי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

Katso, minä olen valmistautunut ja kutsuttu saattamaan täytäntöön *afiqomanin* syömisen käskyn Ainoan Pyhän Nimessä, kiitetty olkoon Hän, ja Hänen Läsnaolonsa sen kautta, joka on salassa ja kätetty koko *Jisraelin* Nimessä. "Olkoon Herran meidän Jumalamme suosio meidän yllämme ja vahvista meille meidän kättemme työ, ja meidän kättemme työ vahvista." (Psalmi 90:17)

✧ *Lauletaan Psalmi 126.*

## שִׁיר הַמַּעֲלוֹת קכו

הָיִינוּ כְּחֻלְמִים:	בְּשׁוּב יְיָ אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן
	ב. אֲזַ וּמָלֵא שְׁחוּק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה
הַגִּדִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם־אֲלֹהֵי:	אֲזַ יֹאמְרוּ בְּנוֹיִם
הָיִינוּ שְׂמֵחִים:	ג. הַגִּדִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ
כְּאֶפְיָקִים בְּנֶגֶב:	ד. שׁוּבָה יְיָ אֶת־שְׁבִיתָנוּ (שבֹּתָנוּ: K <sup>o</sup> tiv)
בְּרִנָּה יִקְצְרוּ:	ה. הַזֵּרְעִים בְּדַמְעָה
בְּאֵיבָא בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמֹתָיו:	ו. הַלֹּדֶף יִלְדֵךְ וּבְכַה נִשְׂא מִנְשֶׁךְ־הַזֵּרַע

- 126 Matkalaulu. Kun HERRA palauttaa *Sijjonin* ennalleen,
2. Silloin suumme täyttyi ilosta ja kieleemme riemusta, silloin pakanakansoissa sanotaan, HERRA on tehnyt suuria tekoja heidän kanssaan.
3. HERRA on tehnyt suuria tekoja meidän kanssamme, olemme kuin untanäkevät.
4. Palauta HERRA meidät ennalleen, niin kuin *Negevin* purouomat.
5. Kyynelissä kylvävät, saavat riemussa leikata.
6. Itkien kulkeva, siemenvakkaa kantava, saa tulla riemussa lyhteitään kantaen.

olemme kuin untanäkevät.

## בָּרֵךְ

**BAREKH** (SIUNAA)

הֲנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקִיָּם מִצִּוַת עֲשֵׂה שֶׁל בְּרַכַּת הַמְּזוּן כְּפָתוּב: וְאֶכְלֹתָ וּשְׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת־יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ:

Katso, minä olen valmistautunut ja kutsuttu saattamaan ruoan kiitoksen käskyn niin kuin on kirjoitettu: "Kun Sinä syöt ja tulet kylläiseksi, sinun tulee kiittää HERRAA sinun Jumalaasi siinä hyvässä maassa, jonka Hän antaa sinulle." (5. Mooses 8:10)

# בְּרַכַּת הַמְּזוּן

## RUOAN SIUNAUS

✧ Viinimalja täytetään piripintaan kolmannen kerran. Tämä kolmas malja on Lunastuksen malja.

✧ Seuraavat tekstit luetaan vain, jos paikalla on vähintään kolme miestä. Jos paikalla on vähintään kymmenen miestä (minjan), luetaan myös suluisissa oleva teksti:

✧ Esilukija lausuu kuiskaten:

הַב לָן נְבָרֶךָ:

Antakaamme ylistyksemme.

✧ Esilukija lausuu viinimaljaa kohottaen:

רַבּוֹתֵי נְבָרֶךָ:

Ystäväni ylistäkäämme!

✧ Muut vastaavat:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

Olkoon HERRAN Nimi ylistetty nyt ja iankaikkisesti.

✧ Esilukija lausuu:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בְּרִשׁוֹת מוֹרֵי מְרַנְּן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתֵי נְבָרֶךָ (אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ:

Olkoon HERRAN Nimi ylistetty nyt ja iankaikkisesti.

Opettajieni, opettajiemme, rabbiemme ja ystäviemme luvalla ylistäkäämme Häntä (meidän Jumalaamme), jonka lahjaa olemme syöneet.

✧ Muut vastaavat:

בְּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטוֹבוֹ חֵיֵינוּ:

Kiitetty olkoon Hän (meidän Jumalamme), jonka lahjaa olemme syöneet, Hänen hyvydestään me elämme.

✧ Esilukija lausuu:

בְּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטוֹבוֹ חֵיֵינוּ.

אָמֵן. בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ:

Kiitetty olkoon Hän (meidän Jumalamme), jonka lahjaa olemme syöneet, Hänen hyvydestään me elämme.

Aamen. Hän olkoon kiitetty ja Hänen Nimensä olkoon kiitetty.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מִלֶּךְ הָעוֹלָם, הַזֶּן אֶת־הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּטוֹבוֹ, בְּחֵן  
 בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. הוּא נוֹתֵן לָחֶם לְכָל־בָּשָׂר, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. וּטוֹבוֹ  
 הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ, וְאֵל יַחְסֹר לָנוּ מִזֶּן לְעוֹלָם וָעֶד בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ  
 הַגָּדוֹל. כִּי הוּא אֵל זֶן וּמְפָרֵס לְכָל, וּמְטִיב לְכָל, וּמְכִין מִזֶּן לְכָל־  
 בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא. בְּרוּךְ אַתָּה, יְיָ, הַזֶּן אֶת־הַכֹּל:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka ravitsee maailman hyvinvyydessään, armossa, laupeudessa ja rakkaudessa. Hän antaa ruoan kaikelle lihalle, sillä Hänen armonsa on iankaikkinen. Hän ei ole antanut puuttua meiltä mitään suuren hyvinvyytensä tähden, eikä Hän anna puuttua meiltä ruokaa koskaan Nimensä suuruuden tähden. Sillä Hän on ravinnon ja toimeentulon Jumala kaikille, Hän antaa hyvää kaikille ja tuottaa ruoan kaikille luoduilleen, jotka Hän on luonut. Kiitetty olet Sinä, HERRA, joka ravitset kaikki.

נוֹדָה לְךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמֶד וְטוֹבָה וְרַחֲבָה.  
 וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים. וְעַל  
 בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בְּבִשְׁרֵנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ.  
 וְעַל חַיִּים, חֵן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ. וְעַל אֲכִילַת מִזֶּן שֶׁאַתָּה זֶן וּמְפָרֵס אוֹתָנוּ  
 תָּמִיד, בְּכָל־יּוֹם וּבְכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה:

Me kiitämme Sinua HERRA meidän Jumalamme siitä, että johdatit meidän isämme ihanaan, hyvään ja avaraan maahan; ja siitä että veit heidät Egyptin maasta ja lunastit meidät orjuuden pesästä. Ja liitosta, jonka olet sinetöinyt lihaamme; ja Toorastari, jonka olet opettanut meille; ja laeistasi, jotka olet ilmoittanut meille; ja elämästä, armosta ja laupeudesta, joita olet osoittanut meille. Ja ruoasta, jolla Sinä aina ravitset meitä ja annat meille toimeentulon, joka päivä, kaikkina aikoina ja joka hetki.

וְעַל הַכֹּל, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, אֲנִיחָנוּ מוֹדִים לְךָ, וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ. יִתְבָּרַךְ שְׁמֶךָ  
 בְּפִי כָל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד, כְּפָתוּב: וְאֲכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבִרְכָתָ אֶת־יְיָ  
 אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטְּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ: בְּרוּךְ אַתָּה, יְיָ, עַל הָאָרֶץ  
 וְעַל הַמִּזֶּן:

Kaikesta, HERRA meidän Jumalamme, me kiitämme Sinua ja ylistämme Sinua. Olkoon Nimesi kiitetty kaiken elävän suussa aina ja ikuisesti, niin kuin on kirjoitettu: "Kun Sinä syöt ja tulet kylläiseksi, sinun tulee kiittää HERRAA sinun Jumalaasi siinä hyvässä maassa, jonka Hän antaa sinulle." (5. Mooses 8:10). Kiitetty olet Sinä, HERRA, tämän maan ja ruoan tähden.

רַחֵם, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ, וְעַל צִיּוֹן מְשֻׁכָּן  
 כְּבוֹדְךָ, וְעַל מְלָכוֹת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ, וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ  
 שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו. אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ, רַעֲנוּ זִמְנֵנוּ, פְּרַנְסֵנוּ וְכַלְכְּלֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ.  
 וְהַרְוֵחַ לָנוּ, יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה מִכָּל-צָרוֹתֵינוּ. וְנָא, אֵל תִּצְרִיכֵנוּ, יְיָ  
 אֱלֹהֵינוּ, לֹא לִידֵי מַחְנַת בָּשָׂר וְדָם וְלֹא לִידֵי הַלְּוָאֲתָם, כִּי אִם לִידֶךָ  
 הַמְּלֵאָה הַפְּתוּחָה, הַקָּדוֹשָׁה וְהַרְחֵבָה, שְׁלֹא יִבּוֹשׁ וְלֹא יִפְּלֵם  
 לְעוֹלָם וָעֶד:

Ole armollinen, HERRA meidän Jumalamme, kansallesi *Jisraelille* ja kaupungillesi *J<sup>r</sup>ušalajimille*, *Sijjonille* kunniasi asunnolle ja *Maš<sup>h</sup>*-Voideltusi *Daavidin* huoneen kuningaskunnalle, ja pyhälle suurelle pyhäkölle, johon olet asettanut Nimesi. Jumalamme Isämme, Ystävämme Ravintomme, anna meille toimeentulo, ruoki meidät ja huolehdi meistä. Poista pian, HERRA meidän Jumalamme, kaikki meidän ahdistuksemme. Älä anna, HERRA meidän Jumalamme, meidän joutua turvautumaan lihan ja veren lahjoihin tai lainoihin, vaan Sinun täyteen avoimeen, pyhään ja anteliaaseen käteesi, jotta emme ikinä joutuisi kokemaan häpeää ja nöyryytystä.

☆ *Suluissa oleva jakso luetaan vain viikkošabatin iltana eli perjantai-iltana.*

(רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, הַשְּׁבֶת  
 הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ, לְשֶׁבֶת-בוֹ  
 וְלַנּוּחַ בוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוֹת רְצוֹנָךָ. וּבְרָצוֹנְךָ הִנַּח לָנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, שְׁלֹא  
 תִּהְיֶה צָרָה, וְיִגּוֹן וְאֲנָחָה, בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ. וְהִרְאֵנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בְּנִחְמַת  
 צִיּוֹן עִירְךָ, וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדְשֶׁךָ, כִּי אַתָּה הוּא בֹעֵל הַיְשׁוּעוֹת  
 וּבֹעֵל הַנְּחִמוֹת: )

(Vapauta meidät tahtosi mukaan, HERRA meidän Jumalamme, käskyjesi kautta ja seitsemännen päivän käskyn kautta, tämän suuren ja pyhän *šaba*n kautta. Sillä tämä päivä on suuri ja pyhä Sinun kasvojesi edessä, lopettaaksemme työn teko ja levätäksemme rakkaudessa Sinun tahtosi käskyn mukaan. Tahtosi mukaan salli meidän levätä, HERRA meidän Jumalamme, ettemme kohtaisi ahdinkoa, surua ja huolia lepomme päivänä. Näytä meille, HERRA meidän Jumalamme, kaupunkisi *Sijjonin* lohdutus ja kaupunkisi *J<sup>r</sup>ušalajimin* uudelleen rakentaminen, sillä Sinä olet Pelastusten Herra ja Lohdutusten Herra.)

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבֵא, וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה, וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע, וְיַפְקֹד  
וְיִזְכֹּר זְכוֹרֹנוּ וּפְקֻדוֹתֵנוּ, וְזָכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזָכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ,  
וְזָכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדְשֶׁךָ, וְזָכְרוֹן כָּל-עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ,  
לְפִלִּיטָה וּלְטוֹבָה, לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, בְּיוֹם חַג  
הַמִּצּוֹת הַזֶּה. זְכֹרְנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ לְבָרְכָה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ  
בּוֹ לְחַיִּים. וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּן, וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי  
אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מְלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

Meidän Jumalamme ja isiemme Jumala, kumpu nousisi ja tulisi, tavoittaisi ja näkyisi, löytäisi mielisuosion ja kuuluisi, tulisi ja muistuisi meidän muistomme ja meidän asiamme, isiemme muisto, ja palvelijasi Daavidin pojan *Maših*-Voidellun muisto, pyhän kaupunkisi *Jerusalajimin* muisto, ja koko kansasi *Jisraelin* huoneen muisto Sinun kasvojesi eteen, pelastukseksi ja hyvyudeksi, laupeudeksi, armoksi ja armollisuudeksi, elämäksi ja rauhaksi, tämän happamattoman leivän juhlan aikana. Muista meitä hyvällä, HERRA meidän Jumalamme, ja kohtaa meitä siunauksella, ja pelasta meidät elämään. Pelastuksen ja armollisuuden tähden armahda meitä, ole meille armollinen ja pelasta meidät, sillä Sinua kohti osoittavat silmämme, sillä Sinä olet armollinen ja laupias Jumala, Kuningas.

וּבִגְוֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקְּדוֹשׁ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,  
בּוֹנֵה בְּרַחֲמָיו יְרוּשָׁלַיִם, אָמֵן:

Rakenna pyhä kaupunki *Jerusalajim* pian jo meidän päivinämme. Kiitetty olet Sinä HERRA, joka armossaan rakentaa *Jerusalajimin*, aamen.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל, אֲבִינוּ, מְלַכְנוּ אֲדִירָנוּ,  
בּוֹרְאָנוּ, גּוֹאֲלֵנוּ, יּוֹצְרָנוּ, קְדוֹשָׁנוּ, קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רוֹעֵנוּ, רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל,  
הַמְּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכֹל, שֶׁבְּכָל-יוֹם וְיוֹם הוּא הַטִּיב, הוּא מְטִיב,  
הוּא יִיטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ, הוּא גּוֹמְלָנוּ, הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד, לְחֵן וּלְחֶסֶד  
וּלְרַחֲמִים וּלְרִוּחַ, הַצֵּלָה וְהַצְּלָחָה, בְּרַכָּה וְיִשׁוּעָה, נַחֲמָה פְּרָנְסָה  
וְכִלְפָּלָה, וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל-טוֹב, וּמְכָל-טוֹב לְעוֹלָם אֵל  
יְחַסְּרָנוּ:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, Jumala, Isämme, Kuninkaamme, Väkevämme, Luojamme, Lunastajamme, Tekijämme, Pyhämmä, *Ja<sup>q</sup>ovin* Pyhä, Paimenemme, *Jisraelin* Paimen, hyvä Kuningas, joka tekee hyvää kaikille, sillä kaikkina päivinä Hän on tehnyt hyvää, Hän tekee hyvää nyt, Hän tekee hyvää meille jatkossakin. Hän on lunastanut meidät, Hän lunastaa meitä nyt, Hän lunastaa meidät tulevaisuudessakin, laupeudessa, armossa, armollisuudessa ja rauhassa, vapauttaa, siunaa ja pelastaa, armahtaen pitää huolta meistä ja ravitsee meidät, osoittaen armollisuutta ja elämää, rauhaa ja kaikkea hyvää, ja kumpu meiltä ei ikinä puuttuisi mitään kaikesta hyvästä.

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יְמַלֹּךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יִתְּבַרֵךְ בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר וָדוֹרִים, וַיִּתְּפָאֵר בְּנוֹ לְעַד וּלְנִצְח וְנִצְחִים,

וַיִּתְּהַדָּר בְּנוֹ לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים:

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יַפְרִינֵנוּ בְּכָבוֹד:

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יִשְׁבֹּר עָלֵנוּ מֵעַל צָוָאֵרֵנוּ, וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת לְאֶרְצֵנוּ:

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה מְרַבָּה בְּבֵית הַזֶּה, וְעַל שְׁלַחַן זֶה שָׂאֲכָלְנוּ

עָלֵינוּ:

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת-אַלְיָהוּ הַנְּבִיא, זְכוּר לְטוֹב, וַיְבַשֶּׁר-לָנוּ

בְּשׁוֹרֹת טוֹבוֹת, יִשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת:

*Armollinen*, Hän on meidän Kuninkaamme aina ja ikuisesti.

*Armollinen*, Hän on ylistetty taivaissa ja maassa.

*Armollinen*, Hän on kiitetty sukupolvesta sukupolveen, Hän on koroitettu aina ja ikuisesti, Hän on mahtava aina ja ikuisuudesta ikuisuuteen.

*Armollinen*, Hän pitää huolta meistä kunniaassa.

*Armollinen*, Hän rikkoo ikeemme harteiltamme ja Hän johdattaa meidät pää pystyssä maahamme.

*Armollinen*, Hän lähettää runsaan siunauksen tähän kotiin ja tähän pöytään, jossa me syömme.

*Armollinen*, Hän lähettää meille profeetta *Elijahun*, jota muistamme hyvällä, julistamaan meille hyvää ilosanomaa, pelastusta ja armahdusta.

✧ *Aviomies sanoo myös suluissa olevan tekstin vaimostaan ja isä toisen suluissa olevan tekstin lapsistaan.*

הַרְחֵמֵנוּ, הוּא יְבָרֵךְ אוֹתִי (וְאֶת-אִשְׁתִּי) (וְאֶת-זַרְעִי) וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר לִי:

*Armollinen*, Hän siunaa minua (ja vaimoani) (ja siementäni) ja kaikkia perheenjäseniäni.

✧ *Vanhempiensa luona sederiä viettävä sanoo myös suluissa olevan tekstin isästään ja äidistään.*

הַרְחֵמֵן, הוּא יְבָרֵךְ אֶת- (אָבִי מוֹרִי) בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֵת (אִמִּי מוֹרְתִי) בְּעֵלַת הַבַּיִת הַזֶּה, אוֹתָם וְאֶת-בֵּיתָם וְאֶת-זְרַעָם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר לָהֶם, אוֹתָנוּ וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר לָנוּ. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבֹרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב בְּכָל מִכְּלָל כָּל, כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ, כְּלָנוּ יַחַד, בְּבִרְכָה שְׁלֵמָה, וְנֹאמַר אָמֵן:

*Armollinen*, Hän siunaa (isääni opettajaani) tämän talon isäntää ja (äitiäni opettajaani) tämän talon emäntää, heitä ja heidän kotiaan, heidän siementään ja kaikkia heidän perheenjäseniään, meitä ja kaikkia meidän perheenjäseniämme. Niin kuin siunattiin isiämme *Avrahamia*, *Jitshaqia* ja *Ja<sup>a</sup>qovia* kaikessa jatkuvasti, niin siunaa Hän meitä, kaikkia yhdessä, täydellisellä siunauksella, sanokaamme aamen!

בְּמָרוֹם יְלִמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעֲלֵינוּ זְכוּת, שְׁתֵּהא לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם. וְנִשְׂא בְּרָכָה מֵאֵת יְיָ, וְיִצְדָּקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְנִמְצָא חֵן וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

Korkeuksissa opetettakoot heistä ja meistä hyvää, että se johtaisi pitävään rauhaan. Nousisipa siunaus HERRAlta, ja oikeamielisyys pelastuksemme Jumalalta, ja löytäisimmepä suosion ja hyvän ymmärryksen Jumalan ja ihmisten silmissä.

✧ *Suluissa oleva jakso luetaan vain viikkošabatın iltana eli perjantai-iltana.*

(הַרְחֵמֵן, הוּא יְנַחֵלֵנוּ יוֹם שְׁכָלוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:)

*(Armollinen*, Hän johdattakoon meille päivän, joka on täydellisimmillään *šabat* ja lepopäivä ikuisessa elämässä.)

הַרְחֵמֵן, הוּא יְנַחֵלֵנוּ יוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב:  
הַרְחֵמֵן, הוּא יִזְכֵּנוּ לִימֹת הַמְּשִׁיחַ וְלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מְגִדוֹל יִשׁוּעוֹת מְלִכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לְמְשִׁיחוֹ, לְדָוִד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. עֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמָרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל-יִשְׂרָאֵל, וְנֹאמְרוּ אָמֵן:

*Armollinen*, Hän johdattakoon meille päivän, joka on täydellisimmillään hyvä.

*Armollinen*, Hän puhdistakoon meidät *HaMaših*-Voidellun päiviä varten ja tulevaa ikuista elämää varten. Hänen Kuninkaansa on Pelastuksen Torni ja Hän osoittaa rakkautta *HaMaših*-Voidellulle, Daavidille ja hänen siemenelleen ikuisesti. Rauhan Tekijä korkeuksissaan, Hän tekee rauhan meille ja koko *Jisraefille*, sanokaa aamen!

יִרְאוּ אֶת־יְיָ קְדֹשׁוֹ כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעֲבוּ וְדָרְשׁוּ יְיָ  
 לֹא־יַחְסְרוּ כָּל־טוֹב: הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: פּוֹתַח אֶת־יְדָךְ  
 וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רְצוֹן: בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בֵּינֵי וְהָיָה יְיָ מִבְּטַחוֹ:  
 נָעַר הָיִיתִי גַם־זָקְנָתִי וְלֹא־רָאִיתִי צָרִיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבֶּקֶשׁ־לָחֶם: יְיָ עֲזֹ  
 לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

“Pelätäkää HERRAA Hänen pyhänsä, sillä Häntä pelkäävillä ei ole puutetta. Nuoret leijonat ovat kurjia ja nälkäisiä, mutta HERRAA odottavilta ei puutu mitään hyvää.” (Psalmi 34:10-11). “Kiittäkää HERRAA, sillä Hän on hyvä, sillä Hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.” (Psalmi 136:1). “Sinä avaat kätesi ja suosiollisuudessa ravitset kylläisiksi kaikki elävät.” (Psalmi 145:16). “Kiitetty on se mies, joka luottaa HERRAAN, ja jonka turva HERRA on.” (Jeremia 17:7). “Olin nuori, tulin myös vanhaksi, enkä ole nähnyt oikeamielistä hylättävän tai hänen siemenensä etsivän leipää.” (Psalmi 37:25). “HERRA antaa kansalleen voiman, HERRA siunaa kansaansa rauhalla.” (Psalmi 29:11).

הֲרִינִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוֹת כּוֹס שְׁלִישִׁי שֶׁל אַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יְחִיד  
 קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם  
 כָּל־יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ  
 וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

Katso, minä olen valmistautunut ja kutsuttu saattamaan täytäntöön kolmannen maljan käskyn neljästä maljasta Ainoan Pyhän Nimessä, kiitetty olkoon Hän, ja Hänen Läsnäolonsa sen kautta, joka on salassa ja kätkeyty koko *Jisraelin* Nimessä. “Olkoon Herran meidän Jumalamme suosio meidän yllämme ja vahvista meille meidän kättemme työ, ja meidän kättemme työ vahvista.” (Psalmi 90:17)

✧ *Viinin siunauksen jälkeen kallistutaan vasemmalle ja juodaan kolmas viinimalja, Lunastuksen malja:*

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶד הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, viiniköynnöksen hedelmän Luoja.

✧ *Viinimalja täytetään piripintaan neljännen kerran, myös profetta Elijahulle täytetään viinimalja ja käydään avaamassa ulkovi, jotta hän voi ajallaan tulla ilmoittamaan Voidellun HaMašīḥ-Kuninkaan saapumisesta.*

שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא  
 קָרְאוּ: כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נֹהוּ הַשָּׁמוּ: שִׁפְךָ־עָלֵיהֶם זַעֲמֶךָ וַחֲרוֹן  
 אַפְּךָ יִשְׁיגֵם: תִּרְדֶּף בְּאֵף וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שָׁמַי יְיָ:

“Vuodata vihasi niiden kansojen ylle, jotka eivät tunne Sinua, ja niiden kuningaskuntien ylle, jotka eivät huuda avuksi Sinun Nimeäsi. Sillä se on syönyt *Ja<sup>q</sup>*govin ja he ovat autoittaneet hänen asuinsijansa.” (Psalmi 79:6-7). “Vuodata heidän päälle raivosi, ja vihasi hehku saavuttakoon heidät.” (Psalmi 69:25). “Aja heitä takaa vihassa ja hävitä heidät HERRAN taivasten alta.” (Valitusvirret 3:66)

## הַלֵּל

### HALLEL (YLISTÄ)

✧ *Luetaan ja lauletaan Psalmit 115-118.*

✧ *Psalmi 115.*

כִּי־לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד עַל־חַסְדֶּיךָ עַל־אַמְתֶּךָ:	לֹא לָנוּ יי לֹא לָנוּ
אֵי־הֵנָּא אֱלֹהֵיהֶם:	לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם
כָּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה:	וְאֵלֵהֵינוּ בְּשָׁמַיִם
מִעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם:	עֲצִבֵיהֶם פֶּסֶף וְזָהָב
עֵינָיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:	פֶה־לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ
אַף לָהֶם וְלֹא יִרְיחוּן:	אֲזַנָיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ
וְלֹא־יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם:	יְדֵיהֶם וְלֹא יִמְיִשוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ
כָּל אֲשֶׁר־בָּטַח בָּהֶם:	כְּמוֹתָם יִהְיוּ עֹשִׂיהֶם
עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:	יִשְׂרָאֵל בְּטַח בֵּי
עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:	בֵּית אֱהָרֹן בְּטַחוֹ בֵּי
עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:	יִרְאִי יי בְּטַחוֹ בֵּי
יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אֱהָרֹן:	יי זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ
הַקְטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים:	יְבָרֵךְ יִרְאִי יי
עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם:	יִסַּף יי עֲלֵיכֶם
עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:	בְּרוּכִים אַתֶּם לֵי
וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי־אָדָם:	הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לֵי
וְלֹא כָל־יִרְדֵי דוּמָה:	לֹא הַמַּתִּים יִהְלְלוּ־יְיָ

וְאֵנְחֵנוּ נְבָרֵךְ יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם הַלְלוּ-יְהוָה:

115 Ei meille HERRA, ei meille, vaan Sinun Nimellesi anna kunnia,

2. Miksi pakanakansat sanovat:
3. Mutta meidän Jumalamme on taivaissa,
4. Heidän patsaansa ovat hopeaa ja kultaa,
5. Suu niillä on, mutta ne eivät puhu,
6. Korvat niillä on, mutta ne eivät kuule,
7. Kädet niillä on, mutta ne eivät kosketa, jalat niillä on, mutta ne eivät kävele,
8. Niin kuin ne, ovat niiden tekijätkin,
9. *Jisrael* luota HERRAAN,
10. *Aharonin* huone luottakaa HERRAAN,
11. HERRAA pelkäävät luottakaa HERRAAN,
12. HERRA muistaa meitä, siunaa;
13. Hän siunaa HERRAA pelkääviä,
14. HERRA antaa heille lisää,
15. Te olette siunattuja HERRASSA,
16. Taivasten taivaat ovat HERRAN,
17. Eivät kuolleet ylistä Herraa,
18. Mutta me kiitämme Herraa, nyt ja iankaikkisesti,

amosi tähden, uskollisuutesi tähden.

Missä on heidän Jumalansa?

kaiken mitä Hän haluaa, Hän tekee.

ihmiskätten tekoa.

silmät niillä on, mutta ne eivät näe.

nenä niillä on, mutta ne eivät haista.

eikä ole hekäystä niiden kurkussa.

kaikki jotka luottavat niihin.

Hän on heidän apunsa ja kilpensä.

Hän on heidän apunsa ja kilpensä.

Hän on heidän apunsa ja kilpensä.

siunaa *Jisraelin* huonetta, siunaa *Aharonin* huonetta.

pieniä yhdessä suurten kanssa.

heille ja heidän lapsilleen.

joka on tehnyt taivaat ja maan.

mutta maan Hän on antanut ihmislapsille.

eivätkä ketkään unohdukseen vaipuneet.

*Hal'luujaah* – ylistäkää Herraa.

✧ *Psalmi 116.*

	אֶת-קוֹלִי תִחְנוּנֵי:	אֱהָבֹתִי כִי-יִשְׁמַע יי
	וּבִימֵי אֶקְרָא:	כִּי-הִטָּה אֲזִנוֹ לִי
צָרָה וַיִּגְוֶן אֶמְצָא:	אֶפְפוּנֵי חֲבֵלֵי-מָוֶת וּמְצָרֵי שְׂאוֹל מְצָאוּנִי	ג וּבְשֵׁם-יְיָ אֶקְרָא
	אָנָּה יי מִלְטָה נַפְשִׁי:	ד חֲנוּן יי וְצַדִּיק
	וְאֵלֵהֵינוּ מְרַחֵם:	ה שֹׁמֵר פֶּתָאִים יי
	דַּלְתֵי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ:	ו שׁוּבֵי נַפְשִׁי לְמִנוּחֵיכִי
	כִּי-יי נִמְלַעַלְיִכִי:	ז כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת
אֶת-רַגְלִי מִדָּחִי:	אֶת-עֵינַי מִן-דְּמָעָה	ח אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי
	בְּאֲרָצוֹת הַחַיִּים:	ט הֶאֱמַנְתִּי כִי אֲדַבֵּר
	אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד:	י אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּחַפְזִי
	כָּל-הָאָדָם כֹּזֵב:	

	יב. מָה-אָשִׁיב לַיְיָ
	יג. כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֲשֶׁר
	יד. נִדְרֵי לַיְיָ אֲשֶׁלֶם
	טו. יִקָּר בְּעֵינֵי יְיָ
	טז. אָנָּה יְיָ כִּי-אָנִי עַבְדְּךָ
	יז. לְךָ-אֲזַבַּח זִבְחַ תּוֹרָה
	יח. נִדְרֵי לַיְיָ אֲשֶׁלֶם
	יט. בְּחֻצְרוֹת בַּיִת יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלַיִם (ירושלם ירושלים) הַלְלוּ-יָהּ:
כ. כָּל-תַּגְמוּלוֹהֵי עָלַי:	
כא. וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא:	
כב. נִגְדָה-נָּא לְכָל-עַמּוֹ:	
כג. הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו:	
כד. אֲנִי-עַבְדְּךָ בֶן-אֲמָתְךָ	
כה. וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא:	
כו. נִגְדָה-נָּא לְכָל-עַמּוֹ:	
כז. פְּתַחַת לְמוֹסְרָי:	

- |  |  |
|--|--|
| 116 Minä rakastan HERRAA,  | koska Hän kuulee ääneni anoessani armaoa.                                    |
| 2. Sillä Hän kallisti korvansa minulle,                                    | huudan päivittäin.   |
| 3. Kuoleman siteet kietoivat minut ja tuonelan ahdistukset löysivät minut, | kohtaan ahdinkoa ja surua.   |
| 4. Mutta minä huudan HERRAN Nimessä,                                       | HERRA vapauta sieluni.   |
| 5. Armollinen on HERRA ja oikeamielinen,                                   | ja meidän Jumalamme on armahtava.  |
| 6. HERRA varjelee yksinkertaisia,  | olin kurja, mutta Hän pelasti minut.   |
| 7. Palaa sieluni lepoosi,  | sillä HERRA on tehnyt sinulle hyvää.   |
| 8. Sillä Sinä olet pelastanut sieluni kuolemasta,                          | silmäni kyynelistä ja jalkani kompastumasta.                                 |
| 9. Kuljen HERRAN kasvojen edessä   | elävien maissa.  |
| 10. Minä uskon, siksi puhun,   | olin todella elänyt kurjuudessa.   |
| 11. Sanoin ahdingossani,   | kaikki ihmiset ovat valehtelijoita.  |
| 12. Mitä antaisin HERRALLE,  | kaikki Hänen hyvät tekonsa minulle.  |
| 13. Pelastusten maljan nostan  | ja huudan HERRAN Nimessä.  |
| 14. Täytän lupaukseni HERRALLE   | koko Hänen kansansa edessä.  |
| 15. HERRAN silmissä on kallis  | Hänen uskollistensa kuolema.   |
| 16. Oi HERRA, sillä minä olen sinun palvelijasi,                           | minähän olen palvelijasi, palvelijattaresi poika, Sinä olet avannut siteeni. |
| 17. Sinulle minä uhraan kiitoksen uhrin,                                   | ja huudan HERRAN Nimessä.  |
| 18. Täytän lupaukseni HERRALLE   | koko Hänen kansansa edessä.  |
| 19. HERRAN huoneen esipihoilla <i>J<sup>e</sup>rušalajimin</i> keskellä,   | <i>Hal<sup>e</sup>luujaah</i> – ylistäkää Herraa.                            |

✧ *Psalmi 117.*

קז. הַלְלוּ אֶת-יְיָ כָּל-גּוֹיִם	קח. שִׁבְחוּהוּ כָּל-הָאֲמִיּוֹת:
כ. כִּי גִבֹר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וְאַמְתּוֹ-יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּ-יָהּ:	

- |   |  |
|---|--|
| 117 Ylistäkää HERRAA kaikki pakanakansat,     | antakaa ylistys Hänelle kaikki kansakunnat.  |
| 2. Sillä Hän on voimistanut päällemme armonsa | ja HERRAN totuuden ikuisesti,<br><i>Hal<sup>e</sup>luujaah</i> – ylistäkää Herraa. |

✧ Psalmi 118. Esilukija lukee yksin neljän ensimmäisen jakeen alkuosan ja muut laulavat hänen kanssaan jakeiden loppuosan. Sen jälkeen jatketaan lukemalla. Jakeesta 21 alkaen kaikki jakeet luetaan kaksi kertaa.

כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:  
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:  
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:  
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

הֲדָרוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב  
יֹאמְרוּ־נָא יִשְׂרָאֵל  
יֹאמְרוּ־נָא בֵּית־אֱהֲרֹן  
יֹאמְרוּ־נָא יְרֵאֵי יְיָ

- 118 Kiittäkää HERRAA, sillä Hän on hyvä,
2. Sanokoon nyt *Jisrael*,
3. Sanokoot nyt *Ah<sup>2</sup>ronin* huone,
4. Sanokoot nyt HERRAA pelkäävät,

sillä Hänen armonsä pysyy iankaikkisesti.  
että Hänen armonsä pysyy iankaikkisesti.  
että Hänen armonsä pysyy iankaikkisesti.  
että Hänen armonsä pysyy iankaikkisesti.

עֲנֵנִי בַמֶּרְחֵב יְהוָה  
מִה־יַעֲשֶׂה לִּי אֲדָם:  
וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי  
מִבְּטַח בְּאֲדָם:  
מִבְּטַח בְּנְדִיבִים:  
בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילֵם:  
בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילֵם:  
בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילֵם:  
וַיְיָ עֲזָרְנִי:  
וַיְהִי־לִי לְשׁוּעָה:  
יָמִין יְיָ עֲשֶׂה חֵיל:  
יָמִין יְיָ עֲשֶׂה חֵיל:  
וְאֶסְפֹּר מַעֲשֵׂי יְהוָה:  
וְלִפְנוֹת לֹא נִתְּנֵנִי:  
אֲבֹאֲבֵם אֹרְדָה יְהוָה:

מִן־הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה  
יְיָ לִי לֹא אִירָא  
יְיָ לִי בְּעִזָּרִי  
טוֹב לַחֲסוֹת בֵּינִי  
טוֹב לַחֲסוֹת בֵּינִי  
כָּל־גּוֹיִם סִבְבוּנִי  
סִבּוּנִי גַם־סִבְבוּנִי  
סִבּוּנִי כְּדַבּוּרִים הִעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים  
דַּחַח דַּחִיתַנִּי לְנַפְל  
עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה  
קוֹל רִנָּה וַיִּשׁוּעָה בְּאֱהֲלֵי צַדִּיקִים  
יָמִין יְיָ רוֹמְמָה  
לֹא־אֲמוֹת כִּי־אֶחְיֶה  
יִסֹּר יִסְרֹנִי יְהוָה  
פֶּתַח־חַיִּי לִי שֶׁעַר־יְצַדֵּק

זֶה־הַשֵּׁעַר לַיְיָ

צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ:

☆ Kaikki seuraavat Psalmin 118 jakeet luetaan kahteen kertaan.

וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה:  
 הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה:  
 הִיא נִפְלְאָת בְּעֵינַיִנוּ:  
 נִגִּילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ:  
 אֲנָא יְיָ הִצַּלְיָחָה נָא:  
 בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ:  
 אֲסֻרוּ־חַג בְּעֵבְתַיִם עַד־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ:  
 אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶנּוּ:  
 כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

אֲוֹדֶךָ כִּי עֲנִיתָנִי  
 אֲבֹן מָאֲסוֹ הַבּוֹנִים  
 מֵאֵת יְיָ הִיְתָה זֹאת  
 זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ:  
 אֲנָא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא  
 בָּרוּךְ הָבָא בְּשֵׁם יְיָ  
 יֵאל יְיָ וַיֵּאָר לָנוּ  
 יֵאֱלֵי אֶתָּה וְאוֹדֶךָ  
 הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב

5. Ahdistuksesta huusin Herraa,
6. HERRA on minun puolellani, en pelkää,
7. HERRA on minun apuni,
8. Parempi on luottaa HERRAan,
9. Parempi on luottaa HERRAan,
10. Kaikki pakanakansat piirittivät minut,
11. He ympäröivät minua, myös piirittivät minua,
12. He ympäröivät minua kuin mehiläiset, sammuvat kuin tuli orjantappuroissa,
13. Sinä sysäsit minua että kaatuisin,
14. Voimani ja ylistyslauluni on Herra,
15. Riemun ääni ja pelastus ovat oikeamielisten teltoissa,
16. HERRAN oikea käsi nostaa,
17. En kuole vaan elän,
18. Herra kyllä kuritti minua,
19. Avatkaa minulle oikeamielisyyden portit,
20. Tämä on HERRAN portti,
21. Minä ylistän Sinua, sillä Sinä vastasit minulle ja tulit minulle pelastukseksi. (2 x)
22. Kivi, jonka rakentajat hylkäsivät,
23. HERRalta se on tullut ja se on ihmeellistä meidän silmissämme. (2 x)
24. Tämä on se päivä, jonka HERRA on tehnyt, riemuitkaamme ja iloitkaamme siitä. (2 x)
25. Oi HERRA auta nyt, oi HERRA pelasta nyt. (2 x)
26. Siunattu olkoon Hän, joka tulee HERRAN Nimessä, me siunaamme teitä HERRAN Nimessä. (2 x)
27. HERRA on Jumala ja valaisee meidät, sitokaa uhri köysin alttarin sarviin. (2 x)
28. Sinä olet Jumalani ja minä kiitän Sinua, Jumalani, koroitan Sinua. (2 x)
29. Kiittäkää HERRAA, sillä Hän on hyvä, sillä Hänen armonsä pysyy iankaikkisesti (2 x)

Herra vastasi minulle avaralla paikalla.  
 mitä ihminen voisi tehdä minulle?  
 ja minä näen sen vihollisissani.  
 kuin luottaa ihmiseen.  
 kuin luottaa ruhtinasiin.  
 HERRAN Nimessä minä torjun heidät.  
 HERRAN Nimessä minä torjun heidät.  
 HERRAN Nimessä minä torjun heidät.  
 mutta HERRA auttoi minua.  
 ja Hän tuli minulle pelastukseksi.  
 HERRAN oikea käsi tekee voimatekoja.  
 HERRAN oikea käsi tekee voimatekoja.  
 ja kerron Herran teoista.  
 mutta ei antanut minua kuolemalle.  
 käyn niistä sisään kiittäen Herraa.  
 oikeamieliset käyvät siitä sisään.  
 on tullut huippukiveksi. (2 x)  
 ja se on ihmeellistä meidän silmissämme. (2 x)  
 riemuitkaamme ja iloitkaamme siitä. (2 x)  
 oi HERRA pelasta nyt. (2 x)  
 me siunaamme teitä HERRAN Nimessä. (2 x)  
 sitokaa uhri köysin alttarin sarviin. (2 x)  
 Jumalani, koroitan Sinua. (2 x)  
 sillä Hänen armonsä pysyy iankaikkisesti (2 x)

יְהִלְלוּךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, כָּל־מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ, צְדִיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ וְכָל־  
עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּרָנָה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ, וַיִּשְׂבְּחוּ וַיְפָאֲרוּ, וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ,  
וַיְקַדְּשׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מִלְּפָנָיו. כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת, וּלְשִׁמְךָ נָאָה  
לְזַמֵּר, כִּי מֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל:

Sinua ylistävät, HERRA meidän Jumalamme, kaikki tekosi ja uskollisesi, oikeamieliset, jotka tekevät Sinun tahtosi ja koko kansasi *Jisraelin* huone, riemulla kiittävät ja ylistävät, antavat ylistyksensä ja rukouksensa, koroittavat ja kuuluttavat, pyhittävät ja kunnioittavat Nimeäsi, Kuninkaamme. Sillä Sinua on hyvä kiittää ja Sinun Nimellesi on soveliasta laulaa ylistystä, sillä "iankaikkisesta iankaikkisuuteen Sinä olet Jumala." (Psalmi 90:2)

✧ *Lauletaan Psalmi 136. Esilukija lukee yksin jakeen alkuosan ja muut laulavat hänen kanssaan jakeen loppuosan.*

כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	קלו הודו לַיְיָ כִּי־טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	ב הודו לַאֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	ג הודו לְאֲדֹנֵי הָאֲדָנִים
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	ד לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדֹלוֹת לְבָדְדוֹ
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	ה לַעֲשֵׂה הַשָּׁמַיִם בְּתַבּוּנָה
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	ו לְרַקַּע הָאָרֶץ עַל־הַמַּיִם
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	ז לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	ח אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשַׁלֵּת בַּיּוֹם
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	ט אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמַמְשַׁלוֹת בַּלַּיְלָה
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	י לְמַכָּה מְצֻרִים בְּבְכוּרֵיהֶם
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	יא וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	יב בֶּיֶד חֲזָקָה וּבְזִרוּעַ נְטוּיָה
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	יג לְגִזֹר יַם־סוּף לְגִזְרֵים
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	יד וְהָעֶבֶר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ
כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:	טו וַנַּעַר פָּרְעֹה וַחִילוֹ בַּיַּם־סוּף



נשמת כל-חי תברך את-שמה, יי אלהינו, ורוח כל-בשר תפאר ותרום  
 זכרה, מלפניו, תמיד. מן העולם ועד העולם אתה אל, ומבלעדיך אין  
 לנו מלך גואל ומושיע, פודה ומציל ומפרנס, ומרחם בכל-עת צרה  
 וציקה. אין לנו מלך אלא אתה. אלהי הראשונים והאחרונים, אלוה  
 כל-בריות, ארון כל-תולדות, המהלל ברב התשבחות, המנהיג עולמו  
 בחסד ובריותיו ברחמים. ויי לא ינום ולא ישן, המעורר ישנים,  
 והמקיץ נרדמים, והמשיח אלמים, והמתיר אסורים, והסומך נופלים,  
 והזקף כפופים. לך לבדה אנחנו מודים.

Kaiken elämän henkäys kiittääköön Sinun Nimeäsi, HERRA meidän Jumalamme, ja kaiken lihan henki ylistääköön ja koroitakoon Sinun muistoasi, Kuninkaamme, ainiaan. Ikuisuudesta ikisuuteen Sinä olet Jumala, eikä meillä ole ilman Sinua Kuningasta, joka on Lunastaja ja Vapahtaja, Vapauttaja, Pelastaja ja Huolehtija, Armahtaja kaikkena ahdistuksemme ja ahdinkomme aikana. Ei meillä ole muuta Kuningasta kuin Sinä. Ensimmäisten ja viimeisten Jumala, kaikkien luotujen Jumala, kaikkien sukupolvien Herra, jota ylistetään lukuisissa ylistyslauluissa, joka hallitsee maailmankaikkeuttaan rakkaudessa ja luotujaan armollisuudessa. HERRA ei nuku eikä torku, Hän herättää torkkuvat ja ravistelee hereille sikeästi nukkuvat, Hän antaa puhekyvyn mykille ja vapauttaa vangitut, Hän tukee kaatuvia ja antaa voimaa nääntyville. Sinua yksin, Sinua me kiitämme.

ואלו פינו מלא שירה כים, ולשוננו רנה כהמון גליו, ושפתותינו שבח  
 כמרחבי רקיע, ועינינו מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי  
 שמים, ורגלינו קלות כאילות, אין אנחנו מספיקים להודות לך, יי  
 אלהינו ואלהי אבותינו, ולברך את-שמה על אחת מאלף אלף אלפי  
 אלפים ורבי רבבות פעמים הטובות שעשית עם אבותינו ועמנו.  
 ממצרים גאלתנו, יי אלהינו, ומבית עבדים פדיתנו. ברעב זנתנו ובשבע  
 כלפלתנו. מחרב הצלתנו ומדבר מלטתנו, ומחלים רעים ונאמנים  
 דליתנו. עד הנה עזרונו רחמיה ולא עזבונו חסדיה. ואל תטשנו, יי  
 אלהינו, לנצח. על כן, אברים שפלגת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו,  
 ולשון אשר שמת בפינו, הן הם יודו ויברכו, וישבחו ויפארו, וירוממו

וַיַּעֲרִיצוּ, וַיִּקְדְּשׁוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת־שְׁמֶךָ, מִלְּפָנֶינוּ. כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדָה, וְכָל־  
 לְשׁוֹן לְךָ תִּשָּׁבַע, וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִּכְרַע, וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה.  
 וְכָל־לִבָּבוֹת יִירָאוּךָ, וְכָל־קֶרֶב וְכָל־יִזְמוּרוֹ לְשִׁמְךָ, כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב:  
 כָּל־עֲצָמוֹתַי תֵּאֱמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מִחֲזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֲבִיוֹן  
 מִגְּזֵלוֹ:

Vaikka suomme tulvisi laulua kuin meri, kieleemme riemua kuin sen aaltojen pauhu, huulemme ylistystä kuin taivaankannen avaruus, silmämme valaisivat kuin Aurinko ja Kuu, kätemme olisivat levällään kuin taivasten kotkat, jalkamme nopeat kuin kauriit, emme me kyllyiksi pystyisi Sinua kiittämään, HERRA meidän Jumalamme ja isiemme Jumala, ja ylistämään Sinun Nimeäsi yhtä tuhannesosaa tuhannen tuhansien tuhansista emmekä kymmenien tuhansien tuhansista kerroista sitä hyvyttä, jota olet tehnyt meidän isillemme ja meille. Egyptistä Sinä lunastit meidät, HERRA meidän Jumalamme, ja orjuuden pesästä Sinä vapautit meidät. Nälässä Sinä ruokit meidät ja kyllyisyydessä ravitsit meidät. Miekasta Sinä pelastit meidät ja rutosta säästit meidät, pahoista ja ankarista sairauksista Sinä paransit meidät. Katso, armosi ovat auttaneet meitä eikä rakkautesi ole hylännyt meitä. Älä, HERRA meidän Jumalamme, koskaan hylkää meitä. Sen tähden jäsenet, jotka olet tehnyt meihin, henki ja henkäys, jonka puhalsit meidän sieraimiimme, ja kieli, jonka asetit meidän suuhumme, katso ne kiittävät ja ylistävät, kunnioittavat ja tekevät tietäväksi, korottavat ja rukoilevat, pyhittävät ja kunnioittavat Kuninkaana Sinun Nimeäsi, Kuninkaamme. Sillä jokainen suu kiittää Sinua, jokainen kieli ylistää Sinua, jokainen polvi kumartaa Sinua ja kaikki polvistuvat maahan kumartuen Sinun kasvojesi edessä. Kaikki sydämet pelkäävät Sinua, kaikki meidän sisimpämme ja sisäelimemme laulavat ylistystä Sinun Nimellesi, niin kuin on kirjoitettu: "Kaikki minun luuni sanovat: Kuka on Sinun veroisesi HERRA, joka pelastat kurjan häntä voimakkaammalta, kurjan ja köyhän hänen ryöstäjältään."

(Psalmi 35:10)

מִי יִדְמָה לָךְ, וּמִי יִשׁוּה לָךְ, וּמִי יַעֲרֹךְ־לָךְ, הָאֵל הַגָּדוֹל, הַגִּבּוֹר  
 וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיוֹן, קִנְיָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. נְהַלְלֶךָ וְנִשְׁבַּחֶךָ וְנִפְאָרֶךָ, וְנִבְרָךְ  
 אֶת־שֵׁם קְדֹשְׁךָ, כְּאִמּוֹר: לְדָוִד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קֶרְבִּי אֶת־שֵׁם  
 קְדֹשׁוֹ:

Kuka on niin kuin Sinä, kuka on Sinun kaltaisesi ja ketä voi verrata Sinuun, Suuri Jumala, Sankari ja Peljättävä, Korkein Jumala, taivasten ja maan Tekijä. Me ylistämme Sinua, me rukoilemme Sinua, me ylistämme Sinua ja kiitämme Sinun Pyhytesi Nimeä, niin kuin on sanottu: "Daavidin laulu, kiitä minun sieluni HERRAA ja kaikki sisäelimeni Hänen Pyhyytensä Nimeä." (Psalmi 103:1)

הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֹזְךָ הַגָּדוֹל בְּכִבוֹד שְׁמֶךָ, הַגִּבּוֹר לְנִצְח וְהַנּוֹרָא  
 בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ, הַמְּלִךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשְׂא:

Jumala, Sinun suuren voimasi mahtavuudessa, Nimesi kunniasa, olet Sankari ainaisesti ja Peljättävä pelättävyydessäsi, Kuningas, joka istuu korkealla ja koroitetulla valtaistuimella.

שׁוֹכֵן עַד, מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ. וְכָתוּב: רָנְנוּ צְדִיקִים בַּיְיָ לְיִשְׂרָאֵל נְאוּה  
תְּהִלָּה:

Hän elää ikuisesti, Korkea ja Pyhä on Hänen Nimensä. On kirjoitettu: "Riemuitkaa oikeamieliset HERRASSA, oikeudenmukaisten on soveliaasta ylistää." (Psalmi 33:1)

בְּפִי יִשְׂרָאֵל תְּהִלָּל,  
וּבְדַבְרֵי צְדִיקִים תִּתְבָּרַךְ,  
וּבְלִשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמֵם,  
וּבְקִרְבַּ קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

Oikeudenmukaisten suulla Sinua rukoillaan,  
oikeamielisten sanat kiittävät Sinua,  
uskollisten kielellä Sinua koroitetaan ja  
pyhien sisimmässä Sinut pyhitetään.

וּבְמִקְהֵלוֹת רַבּוֹת עִמָּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרָנָה יִתְפָּאֵר שְׁמֶךָ, מִלְּפָנֶיךָ, בְּכָל־  
דּוֹר וָדוֹר. שְׁפֵן חוֹבֵת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,  
לְהוֹדוֹת, לְהִלָּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדְר, לְבָרַךְ, לְעִלָּה וּלְקַלֵּם  
עַל כָּל־דַּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשִׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

Sinun kansasi *Jisraelin* huoneen kymmenien tuhansien kokoontuessa riemulla, Sinun Nimeäsi ylistetään, Kuninkaamme, jokaisesta sukupolvesta sukupolveen. Niin kuin kaikkien luotujen velvollisuus Sinun kasvojesi edessä, HERRA meidän Jumalamme ja isiemme Jumala, on kiittää, ylistää, kunnioittaa, rukoilla, koroittaa, kunnioittaa, kiittää, koroittaa ja ylistää kaikilla palvelijasi voideltusi Daavidin *Jišain* pojan laulujen ja ylistysten sanoilla.

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד, מִלְּפָנֶיךָ, הָאֵל הַמְּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, בְּשִׁמְעִים וּבְאָרְץ.  
כִּי לָךְ נְאוּה, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיר וְשַׁבְּחָה, הִלָּל וְזִמְרָה, עִז  
וּמְשָׁלָה נְצַח, גְּדָלָה וּגְנוּרָה, תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת, קְדוּשָׁה וּמְלָכוּת. בְּרִכּוֹת  
וְהוֹדָאוֹת לְשְׁמֶךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אֲתָה אֵל. בְּרוּךְ  
אַתָּה, יְיָ, אֵל מְלֶךְ גָּדוֹל בְּתִשְׁבַּחוֹת, אֵל הַהוֹדָאוֹת, אֲרוֹן הַנְּפִלְאוֹת,  
הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה, מְלֶךְ, אֵל, חַי הָעוֹלָמִים:

Sinun Nimeäsi ylistetään aina, Kuninkaamme, Jumala on suuri ja pyhä Kuningas taivaissa ja maassa. Sillä Sinulle kuuluu, HERRA meidän Jumalamme ja isiemme Jumala, laulu ja ylistys, rukous ja ylistyslaulu, voima ja valta ikuisesti, suuruus ja voima, rukous ja kirkkaus, pyhyys ja kuninkuus. Siunaukset ja palvonta kuuluu Sinun suurelle ja pyhälle Nimellesi, nyt ja ikuisesti Sinä olet Jumala. Kiitetty olet Sinä, HERRA, suuri Kuningas Jumala ylistyslauluissa, palvonnan Jumala, ihmeiden Herra, Sotasankari ylistyslauluissa, Kuningas, Jumala, ikuisesti Elävä.

הֲרִינִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוֹת כּוֹס רְבִיעֵי שֶׁל אַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יְחִוּד  
 קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם  
 כָּל-יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ  
 וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

Katso, minä olen valmistautunut ja kutsuttu saattamaan täytäntöön neljännen maljan käskyn neljästä maljasta Ainoan Pyhän Nimessä, kiitetty olkoon Hän, ja Hänen Läsnäolonsa sen kautta, joka on salassa ja kätkeyty koko *Jisraelin* Nimessä. "Olkoon Herran meidän Jumalamme suosio meidän yllämme ja vahvista meille meidän kättemme työ, ja meidän kättemme työ vahvista."  
 (Psalmi 90:17)

✧ *Viinin siunausten jälkeen kallistutaan vasemmalle ja juodaan neljäs viinimalja.*

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, viiniköynnöksen hedelmän Luoja.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן, וְעַל  
 תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה, וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֻבָּה שְׂרָצִית וְהִנְחַלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ  
 לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבַּע מִטּוֹבָהּ. רַחֵם-נָא, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ,  
 וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ, וְעַל צִיּוֹן מְשֻׁכֵּן כְּבוֹדְךָ, וְעַל מִזְבִּיחְךָ וְעַל הַיְכָלְךָ.  
 וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְהָעֵלָנוּ לְתוֹכָהּ וְשִׂמְחָנוּ  
 בְּבִנְיָנָהּ, וְנֹאכַל מִפְּרִיָּהּ וְנִשְׁבַּע מִטּוֹבָהּ, וְנִבְרַכְךָ עָלֶיךָ בְּקִרְשָׁהּ וּבְטְהָרָה.  
 (רְצֵה וְהִחַלֵּצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה, וְ) שִׂמְחָנוּ בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. כִּי  
 אַתָּה, יְיָ, טוֹב וּמְטִיב לְכֹל, וְנוֹדֶה לְךָ עַל הָאֶרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן. בְּרוּךְ  
 אַתָּה, יְיָ, עַל הָאֶרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן:

Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, viiniköynnöksestä ja viiniköynnöksen hedelmästä, pellon sadosta ja ihanasta, hyvästä ja laajasta maasta, jonka tahdoit antaa ja annoit meidän isillemme omaksi, että he söisivät sen hedelmästä ja tulisivat kylläisiksi sen hyvydestä. Armahda nyt, HERRA meidän Jumalamme, kansaasi *Jisraelia* ja kaupunkiasi *J'rušalajimia*, ja *Sijjonia* kunniasi asuntoa, alttiasi ja pyhäkköäsi. Rakenna *J'rušalajim*, pyhä kaupunki pian jo meidän päivinämme, nosta meidät sen keskelle ja anna meidän iloita sen rakentamisesta, että saisimme syödä sen hedelmästä ja tulla kylläisiksi sen hyvydestä, niin että kiittäisimme Sinua sen tähden pyhydessä ja puhtaudessa. (Ole myötämielinen ja anna meille voimaa tänä *šabaṭin* päivänä ja) Anna meidän iloita tänä happamattomanleivän juhlan päivänä, sillä Sinä, HERRA, olet hyvä ja teet hyvää kaikille, me kiitämme Sinua sen maan tähden ja viiniköynnöksen hedelmän tähden. Kiitetty olet Sinä, HERRA, siitä maasta ja viiniköynnöksen hedelmästä.

---

## נִרְצָה

**NIRTSA** (HYVÄKSYTTY)

חֶסֶל סְדוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ,  
כָּל־מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.  
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ,  
כִּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ:  
זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה,  
קוֹמֵם קְהֵל עֵרַת מִי מְנָה.  
בְּקָרוֹב נִהַל נְטֵעֵי כֶּנֶה,  
פְּרוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה:

**Pesah**-järjestys on päättynyt *halakhan* mukaisesti, kaikkien säädösten ja lakien mukaan. Niin kuin nyt olemme viettäneet sitä, niin saamme viettää sitä vastakin. Puhdas, joka asuu asunnossaan, Hän kokoaa seurakunnan yhteen, kuka voikaan sen laskea. Lähellä on se kun Hän johdattaa taimet, lunastettuina *Sijjoniin* riemussa.

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם.  
 לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם.  
 לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם:

Tulevana vuonna *J<sup>r</sup>uša*lajimissa!  
 Tulevana vuonna *J<sup>r</sup>uša*lajimissa!  
 Tulevana vuonna *J<sup>r</sup>uša*lajimissa!

✧ *Seuraava käänös on mukaelma, koska sanatarkkaa käänöstä on mahdoton ymmärtää tuntematta tarpeeksi juutalaista perinnettä. (Jos diasporassa seder vietetään kahtena peräkkäisenä iltana, seuraava jakso luetaan vain ensimmäisenä iltana.)*

## וּבְכֵן וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

Ja niin “tapahtui **keskellä yötä.**” (2. Mooses 12:29)

בַּלַּיְלָה.	אֶז רֹב נֹסִים הַפְּלִאָתָה
הַלַּיְלָה.	בְּרֹאשׁ אֲשֶׁמֹּרֶת זֶה
לַיְלָה.	גַּר צָדֵק נִצְחָתוֹ כְּנִחְלָק לוֹ

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה:

Silloin teit monia ihmeitä ...	yöllä.
Tärkeimmällä vahtivuorolla tänä ...	yönä.
Oikeamieliselle muukalaiselle <i>Avrahamille</i> annoit voiton kahdessa vaiheessa	yöllä.

Se tapahtui **keskellä yötä.**

הַלַּיְלָה.	בְּנֶגַת מַלְאָךְ גֵּרָר בַּחֲלוֹם
לַיְלָה.	הַפְּחָדָתָה אֶרְמִי בְּאֶמְשׁ
לַיְלָה.	וַיִּשֶׁר יִשְׂרָאֵל לְמַלְאָךְ וַיּוֹכֵל לוֹ

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה:

Tuomitsit <i>Gerarin</i> kuninkaan unessa ...	yöllä.
Peljästyit aramilaisen <i>Laavanin</i> pimeässä ...	yöllä.
<i>Jisrael</i> taisteli sanansaattajan kanssa ja voitti Hänet ...	yöllä.

Se tapahtui **keskellä yötä.**

זָרַע בְּכוֹרֵי פֶתְרוֹס מִחֶצֶת בַּחֲצֵי  
 חֵילָם לֹא מֵצְאוּ בְּקוֹמָם  
 טִיסַת נְגִיד חֲרֻשֶׁת סְלִית בְּכוֹכְבֵי  
 הַלַּיְלָה.  
 בַּלַּיְלָה.  
 לַיְלָה.  
 וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

*Patrosin esikoisten siemenen pyyhit pois keskellä ...*  
 He eivät löytäneet voimaansa ylös noustessaan ...  
*Haroše'in ruhtinaan Siiseran paon katkaisit tähdillä ...*  
 Se tapahtui **keskellä yötä.**

yötä.  
 yöllä.  
 yöllä.

יַעֲזַן מִחֲרָף לְנוֹפֵף אֹוֵי הוֹבֵשֶׁת פְּגָרִיו  
 כָּרַע בֵּל וּמֵצְבוֹ בְּאִישׁוֹן  
 לְאִישׁ חֲמוּדוֹת נִגְלָה רָז חֲזוֹת  
 בַּלַּיְלָה.  
 לַיְלָה.  
 לַיְלָה.  
 וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

*Pilkkaaja Aššur antoi neuvon tuhota haluttu pyhäkkö, Sinä pyyhit hänen ruumiinsa pois yöllä.*  
*Beel halkesi ja sen jalusta rikkoutui ...*  
*Danielille, halutulle miehelle, paljastit salaisuuden näyssä ...*  
 Se tapahtui **keskellä yötä.**

yöllä.  
 yöllä.

מִשְׁתַּכֵּר בְּכִלֵי קֶדֶשׁ נִהְרַג בּוֹ  
 נוֹשַׁע מִבּוֹר אֲרִיּוֹת פּוֹתֵר בַּעֲתוֹתַי  
 שִׁנְאָה נֹטֵר אֲגָגִי וְכָתַב סְפָרִים  
 בַּלַּיְלָה.  
 לַיְלָה.  
 בַּלַּיְלָה.  
 וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

*Pyhien astioiden häpäisijä Belsassar sai surmansa ...*  
 Unien avaaaja *Daniel* pelastui leijonien luolasta ...  
*Agagilainen Haaman* hautoi vihaa ja kirjoitti käskykirjeitä ...  
 Se tapahtui **keskellä yötä.**

yöllä.  
 yöllä.  
 yöllä.

עוֹרֶרֶת נִצְחָה עָלָיו בְּנֶדֶר שְׁנַת  
 פּוֹרָה תְּדַרּוֹךְ לְשׁוֹמֵר מֵה-  
 צָרַח כְּשׁוֹמֵר וְשָׁח אֶתְּא בֶּקֶר וְגַם  
 לַיְלָה.  
 מִלַּיְלָה.  
 לַיְלָה.  
 וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

Suitsit hänet tuhoon häiritsemällä kuninkaan unta ...  
 Annoit opetuksen niille, jotka kysyvät: Mitä vielä tästä ...  
 Hän huusi kuin vartija: aamu seuraa ...  
 Se tapahtui **keskellä yötä.**

yöllä.  
 yöstä.  
 yötä.

קָרַב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא  
 רָם הוֹדַע כִּי לָהּ הַיּוֹם אֵף לָהּ  
 שׁוֹמְרִים הַפְּקֵד לְעִירָה כָּל-הַיּוֹם וְכָל-  
 תְּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֲשֻׁכַת  
 לַיְלָה.  
 הַלַּיְלָה.  
 הַלַּיְלָה.  
 לַיְלָה.  
 וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה:

Tuo lähelle se päivä, jolloin ei ole päivää eikä ...  
 Kuuluta suuresti, että Sinun on päivä ja ...  
 Aseta kaupungillesi vartijat kaikiksi päiviksi ja kaikiksi ...  
 Anna loistaa pimeyden kuin päivän valon ...  
 Se tapahtui **keskellä yötä.**

yötä.  
 yö.  
 öiksi.  
 yöllä.

✧ Seuraava käänös on mukaelma, koska sanatarkkaa käänöstä on mahdoton ymmärtää tuntematta tarpeeksi juutalaista perinnettä. (Jos diasporassa seder vietetään kahtena peräkkäisenä iltana, seuraava jakso luetaan vain jälkimmäisenä iltana.)

## וּבְכֵן וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח-פֶּסַח

Ja niin, “te sanoitte: **pesah-uhri**” (2. Mooses 12:27)

אֶמְצָא גְבוּרוֹתֶיהָ הַפְּלִיאָה  
 בְּרֹאשׁ כָּל-מוֹעֲדוֹת נִשְׁאָה  
 גְּלִיתָ לְאַזְרָחֵי חֲצוֹת לַיִל  
 בַּפֶּסַח.  
 פֶּסַח.  
 פֶּסַח.  
 וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח:

Voimiesi mahdin olet näyttänyt ...  
Kaikista juhlista ensimmäiseksi nostit ...  
Ilmestyit *Ezrahilaiselle Avrahamille* keskellä yötä ...

*pesahina.*  
*pesahin.*  
*pesahina.*

Silloin te sanoitte: *pesah-uhri.*

בַּפֶּסַח. הַלְתִּיּוּ דְּפִקְתָּ כָּחֵם הַיּוֹם  
בַּפֶּסַח. הַסְעִיד נּוֹצְצִים עֲגוֹת מִצּוֹת  
פֶּסַח. וְאֵל הַבָּקָר רָץ זָכָר לְשׁוֹר עֵרְךָ  
וְאָמַרְתֶּם זִבַח פֶּסַח:

Kolkutit hänen ovelleen päivän kuumuudessa ...  
Hän tarjosi vierailijoille happamattomia kakkuja ...  
Hän juoksi karjaan, härän muisto oli alku uhraamiselle ...

*pesahina.*  
*pesahina.*  
*pesahina.*

Silloin te sanoitte: *pesah-uhri.*

בַּפֶּסַח. זַעְמוּ סְדוּמִים וְלֶהְטוּ בְּאֵשׁ  
פֶּסַח. חֲלֵץ לֹט מֵהֶם וּמִצּוֹת אָפָה בִּקְץ  
בַּפֶּסַח. טֹאטְאָת אֲדַמַּת מֶלֶךְ וְנָף בְּעֵבְרְךָ  
וְאָמַרְתֶּם זִבַח פֶּסַח:

*S<sup>e</sup>domilaiset* suututtivat Sinut ja paloivat liekeissä ...  
*Loot* pelastui heistä kun leipoi *matsaa* loppuksi ...  
Sinä lakaisit *Moofin* ja *Noofin* maan kulkiessasi siellä ...

*pesahina.*  
*pesahina.*  
*pesahina.*

Silloin te sanoitte: *pesah-uhri.*

פֶּסַח. יְהִי רֹאשׁ כָּל-אוֹן מַחְצֵת בְּלֵיל שְׁמוֹר  
פֶּסַח. כִּבְיָר עַל בֶּן פִּסְחָתָ בְּדָם  
בַּפֶּסַח. לְבַלְתִּי תֵת מִשְׁחִית לְבֹא בַּפְתָּחִי  
וְאָמַרְתֶּם זִבַח פֶּסַח:

Herra, kaiken voiman alku, löit esikoiset yön vahtivuorolla ...  
Säälit omaa poikaasi ja kuljit ohi veren tähden ...  
Et antanut tuhon tulla ovilleni ...

*pesahina.*  
*pesahina.*  
*pesahina.*

Silloin te sanoitte: *pesah-uhri.*

מְסֻגֶּרֶת סִגְרָה בְּעֵתוֹתַי  
 נִשְׁמְדָה מִדִּין בְּצִלְלֵי שְׁעוֹרֵי עֹמֶר  
 שָׂרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פוּל וְלוֹד בִּיקָד יְקוֹד  
 וְאִמְרָתֶם זָבַח פֶּסַח:

Suljettu *J<sup>e</sup>rihon* kaupunki piirrettiin aikoina ...

*Midjan* tuhottiin 'omer-uhriin ohraleivällä ...

*Aššurin Puulin* ja *Luudin* lihavat sotilaat paloivat tulessa ...

Silloin te sanoitte: **pesah-uhri**.

**pesahin.**

**pesahina.**

**pesahina.**

עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לְעֹמֹד עַד גָּעָה עוֹנֵת  
 פֶּסַח יָד כְּתָבָה לְקַעֲקַע צוּל  
 צָפָה הַצְּפִית עָרוֹךְ הַשְּׁלַחַן  
 וְאִמְרָתֶם זָבַח פֶּסַח:

Vielä samana päivänä *Sanhedriv* pysähtyi *Nooviin* kun koitti ...

Näkymätön käsi kirjoitti, että *Tsuf Baavel* tuhoutuu ...

Matto oli levitetty, pöytä katettu ...

Silloin te sanoitte: **pesah-uhri**.

**pesah.**

**pesahina.**

**pesahina.**

קָהַל כְּנֹסָה הִדְסָה צוֹם לְשִׁלֵּשׁ  
 רֵאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מִחֲצֹת בְּעֵץ חֲמֻשִּׁים  
 שְׁתֵּי אֱלֹהִים רִגַע תָּבִיא לְעוֹצֵצִית  
 תָּעִז יָדְךָ תָּרוֹם יְמִינְךָ כְּלִיל הַתְּקוּדָשׁ חַג  
 וְאִמְרָתֶם זָבַח פֶּסַח:

*Ester, Hadassa* kokosi kansan kolmen päivän paastoon ...

*Haaman*, pahuuden talon pää, hirtettiin 50-kyynärän hirsipuuhun ...

Kaksi onnettomuutta kohtasi *Edomia* ...

Olkoon kätesi vahva ja nouskoon oikea kätesi niin kuin pyhittäessäsi juhlaillan **pesahina**.

Silloin te sanoitte: **pesah-uhri**.

**pesahina.**

**pesahina.**

**pesahina.**

(★ Tästä eteen päin myös diasporassa jatko luetaan kumpanakin iltana, paitsi 'Omerin laskeminen vain jälkimmäisenä iltana.)

כִּי לֹא נֶאֱדָרָה, כִּי לֹא יֶאֱדָרָה

Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

אֲדִיר בְּמְלוּכָה, בְּחֹר פְּהֵלְכָה, גְּרוֹדִיו יֹאמְרוּ לוֹ:

לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אֶף לֵךְ, לֵךְ יִי הַמְּמֹלְכָה.

כִּי לֹא נֶאֱדָרָה, כִּי לֹא יֶאֱדָרָה:

Hän on Mahtava kuninkuudessa, Suuri tuomiossa, Hänen joukkonsa sanovat Hänelle:

Sinun ja Sinun, Sinun sillä Sinun, Sinun vain Sinun, Sinun HERRA on kuningaskunta!

Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

דָּגוּל בְּמְלוּכָה, הָדוּר פְּהֵלְכָה, וְתִקְיוּ יֹאמְרוּ לוֹ:

לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אֶף לֵךְ, לֵךְ יִי הַמְּמֹלְכָה.

כִּי לֹא נֶאֱדָרָה, כִּי לֹא יֶאֱדָרָה:

Hän on Suuri kuninkuudessa, Kunnioitettu tuomiossa, Hänen oikeamielisansä sanovat Hänelle:

Sinun ja Sinun, Sinun sillä Sinun, Sinun vain Sinun, Sinun HERRA on kuningaskunta!

Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

זִכְאִי בְּמְלוּכָה, חָסִין פְּהֵלְכָה, טַפְסָרְיוּ יֹאמְרוּ לוֹ:

לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אֶף לֵךְ, לֵךְ יִי הַמְּמֹלְכָה.

כִּי לֹא נֶאֱדָרָה, כִּי לֹא יֶאֱדָרָה:

Hän on Puhdas kuninkuudessa, Voimallinen tuomiossa, Hänen ruhtinaansa sanovat Hänelle:

Sinun ja Sinun, Sinun sillä Sinun, Sinun vain Sinun, Sinun HERRA on kuningaskunta!

Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

יְחִיד בְּמְלוּכָה, פְּבִיר פְּהֵלְכָה, לְמוֹדִיו יֹאמְרוּ לוֹ:

לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אֶף לֵךְ, לֵךְ יִי הַמְּמֹלְכָה.

כִּי לֹא נֶאֱדָרָה, כִּי לֹא יֶאֱדָרָה:

Hän on Ainoa kuninkuudessa, Suuri tuomiossa, Hänen oppineensa sanovat Hänelle:

Sinun ja Sinun, Sinun sillä Sinun, Sinun vain Sinun, Sinun HERRA on kuningaskunta!

Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

מוֹשֵׁל בְּמְלוּכָה, נוֹרָא פְּהֵלְכָה, סְבִיבִיו יֹאמְרוּ לוֹ:  
לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָה.  
כִּי לוֹ נְאֻה, כִּי לוֹ יֹאָה:

Hän on Hallitseva kuninkuudessa, Peljättävä tuomiossa, Hänen ympärillään olevat sanovat Hänelle:

Sinun ja Sinun, Sinun sillä Sinun, Sinun vain Sinun, Sinun HERRA on kuningaskunta!  
Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

עָנּוּ בְּמְלוּכָה, פּוֹדֶה פְּהֵלְכָה, צְדִיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ:  
לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָה.  
כִּי לוֹ נְאֻה, כִּי לוֹ יֹאָה:

Hän on Nöyrä kuninkuudessa, Ymmärtävä tuomiossa, Hänen oikeamielisensä sanovat Hänelle:  
Sinun ja Sinun, Sinun sillä Sinun, Sinun vain Sinun, Sinun HERRA on kuningaskunta!  
Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

קְרוֹשׁ בְּמְלוּכָה, רַחוּם פְּהֵלְכָה, שְׂנֵאָנָיו יֹאמְרוּ לוֹ:  
לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָה.  
כִּי לוֹ נְאֻה, כִּי לוֹ יֹאָה:

Hän on Pyhä kuninkuudessa, Armollinen tuomiossa, Hänen olentonsa sanovat Hänelle:  
Sinun ja Sinun, Sinun sillä Sinun, Sinun vain Sinun, Sinun HERRA on kuningaskunta!  
Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

תְּקִיף בְּמְלוּכָה, תּוֹמֵךְ פְּהֵלְכָה, תְּמִימָיו יֹאמְרוּ לוֹ:  
לֵךְ וּלְךָ, לֵךְ כִּי לֵךְ, לֵךְ אַף לֵךְ, לֵךְ יְיָ הַמְּמַלְכָה.  
כִּי לוֹ נְאֻה, כִּי לוֹ יֹאָה:

Hän on Rohkea kuninkuudessa, Auttava tuomiossa, Hänen nuhteettomansa sanovat Hänelle:  
Sinun ja Sinun, Sinun sillä Sinun, Sinun vain Sinun, Sinun HERRA on kuningaskunta!  
Sillä Hänelle kuuluu kiitos, sillä Hänelle kuuluu ylistys!

## אַדִּיר הוּא

Mahtava Hän on!

אַדִּיר הוּא, יבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב,

בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב,

אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקֶרֶב:

Mahtava Hän on, Hän rakentaa huoneensa nopeasti,  
Pian pian jo meidän päivinämme nopeasti,  
Jumala rakenna, Jumala rakentaa, rakenna huoneesi nopeasti.

בְּחֹר הוּא, גְּדוֹל הוּא, דָּגוּל הוּא, יבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב,

בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב,

אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקֶרֶב:

Sankari Hän on, Suuri Hän on, Erinomainen Hän on, Hän rakentaa huoneensa nopeasti,  
Pian pian jo meidän päivinämme nopeasti,  
Jumala rakenna, Jumala rakentaa, rakenna huoneesi nopeasti.

הַדִּיר הוּא, וְתִיק הוּא, זְפֵאי הוּא, יבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב,

בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב,

אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקֶרֶב:

Kunnioitettu Hän on, Kokenut Hän on, Puhdas Hän on, Hän rakentaa huoneensa nopeasti,  
Pian pian jo meidän päivinämme nopeasti,  
Jumala rakenna, Jumala rakentaa, rakenna huoneesi nopeasti.

חֲסִיד הוּא, שְׁהוֹר הוּא, יְחִיד הוּא, יבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב,

בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב,

אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקֶרֶב:

Uskollinen Hän on, Puhdas Hän on, Ainoa Hän on, Hän rakentaa huoneensa nopeasti,  
Pian pian jo meidän päivinämme nopeasti,  
Jumala rakenna, Jumala rakentaa, rakenna huoneesi nopeasti.

כְּבִיר הוּא, לְמוֹד הוּא, מְלֶכֶךְ הוּא, יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב,  
בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב,  
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב:

Mahtava Hän on, Kaikkietävä Hän on, Kuningas Hän on, Hän rakentaa huoneensa nopeasti,  
Pian pian jo meidän päivinäimme nopeasti,  
Jumala rakenna, Jumala rakentaa, rakenna huoneesi nopeasti.

נוֹרָא הוּא, סְגִיב הוּא, עֲזוּז הוּא, יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב,  
בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב,  
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב:

Peljättävä Hän on, Voimakas Hän on, Vahva Hän on, Hän rakentaa huoneensa nopeasti,  
Pian pian jo meidän päivinäimme nopeasti,  
Jumala rakenna, Jumala rakentaa, rakenna huoneesi nopeasti.

פּוֹרָה הוּא, צְדִיק הוּא, קָרוֹשׁ הוּא, יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב,  
בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב,  
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב:

Lempeä Hän on, Oikeamielinen Hän on, Pyhä Hän on, Hän rakentaa huoneensa nopeasti,  
Pian pian jo meidän päivinäimme nopeasti,  
Jumala rakenna, Jumala rakentaa, rakenna huoneesi nopeasti.

רַחוּם הוּא, שְׂדֵי הוּא, תְּקִיף הוּא, יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב,  
בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב,  
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב:

Armollinen Hän on, Kaikkiriittävä Hän on, Kaikkivoipa Hän on, Hän rakentaa huoneensa nopeasti,  
Pian pian jo meidän päivinäimme nopeasti,  
Jumala rakenna, Jumala rakentaa, rakenna huoneesi nopeasti.

---

# (סְפִירַת הָעֹמֶר)

(‘OMERIN LASKEMINEN)

(*✧ Jos diasporassa seder vietetään kahtena peräkkäisenä iltana, seuraava siunaus luetaan vain toisena iltana, siis ensimmäisenä ‘Omer-päivänä.*)

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶד הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו  
וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר:

(הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לְעֹמֶר:)

(Kiitetty olet Sinä HERRA meidän Jumalamme, maailmankaikkeuden Kuningas, joka olet pyhittänyt meidät käskyilläsi ja määrännyt meidät laskemaan ‘Omerin.)

(Tänään on ensimmäinen ‘Omer-päivä.)

✧ *Lapset laulavat yhdessä seuraavan laulun (esilukijan tai -laulajan johdolla).*

מִי יוֹדֵעַ

Kuka tietää?

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ, אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ:

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä yksi tarkoittaa? Minä tiedän mitä yksi tarkoittaa.

Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ, שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ:

שְׁנַיִם לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä kaksi tarkoittaa? Minä tiedän mitä kaksi tarkoittaa.

Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ, שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ:

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנַיִם לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä kolme tarkoittaa? Minä tiedän mitä kolme tarkoittaa.

Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ, אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ:

אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנַי לַחֹת הַבְּרִית. אַחַד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä neljä tarkoittaa? Minä tiedän mitä neljä tarkoittaa.

Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ, חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ:

חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנַי לַחֹת הַבְּרִית. אַחַד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä viisi tarkoittaa? Minä tiedän mitä viisi tarkoittaa.

Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

שֵׁשָׁה מִי יוֹדֵעַ, שֵׁשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ:

שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנַי לַחֹת הַבְּרִית. אַחַד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä kuusi tarkoittaa? Minä tiedän mitä kuusi tarkoittaa.

Kuusi on *Mišnan* järjestystä. Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ, שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדֵעַ:

שִׁבְעָה יְמֵי שִׁבְתָּא. שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנַי לַחֹת הַבְּרִית. אַחַד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä seitsemän tarkoittaa? Minä tiedän mitä seitsemän tarkoittaa.

Seitsemän on viikonpäiviä. Kuusi on *Mišnan* järjestystä. Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

שְׁמֹנֶה מִי יוֹדֵעַ, שְׁמֹנֶה אֲנִי יוֹדֵעַ:

שְׁמֹנֶה יְמֵי מִלָּה.

שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא. שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנַי לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä kahdeksan tarkoittaa? Minä tiedän mitä kahdeksan tarkoittaa.

Kahdeksan on päiviä ympärileikkaukseen. Seitsemän on viikonpäiviä. Kuusi on *Mišnan* järjestystä. Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

תְּשַׁעָה מִי יוֹדֵעַ, תְּשַׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ:

תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְךָ. שְׁמֹנֶה יְמֵי מִלָּה.

שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא. שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנַי לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä yhdeksän tarkoittaa? Minä tiedän mitä yhdeksän tarkoittaa.

Yhdeksän on raskauskuukausia. Kahdeksan on päiviä ympärileikkaukseen. Seitsemän on viikonpäiviä. Kuusi on *Mišnan* järjestystä. Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

עֶשְׂרָה מִי יוֹדֵעַ, עֶשְׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ:

עֶשְׂרָה דְּבַרְיָא. תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְךָ. שְׁמֹנֶה יְמֵי מִלָּה.

שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא. שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנַי לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä kymmenen tarkoittaa? Minä tiedän mitä kymmenen tarkoittaa.

Kymmenen on käskyä. Yhdeksän on raskauskuukausia. Kahdeksan on päiviä ympärileikkaukseen. Seitsemän on viikonpäiviä. Kuusi on *Mišnan* järjestystä. Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

אֶחָד עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ, אֶחָד עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ:

אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבֵיָא. עֶשְׂרָה דְּבַרְיָא. תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְךָ. שְׁמֹנֶה יְמֵי מִלָּה.

שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא. שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä yksitoista tarkoittaa? Minä tiedän mitä yksitoista tarkoittaa.

Yksitoista on *Joosefin* tähteä. Kymmenen on käskyä. Yhdeksän on raskauskuukausia. Kahdeksan on päiviä ympärileikkaukseen. Seitsemän on viikonpäiviä. Kuusi on *Mišnan* järjestystä. Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

שְׁנַיִם עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ, שְׁנַיִם עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ:

שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבַטֵיָא.

אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבֵיָא. עֶשְׂרֵה דְּבִרְיָא. תְּשַׁעַה יְרַחֵי לְדָה. שְׁמֹנֶה יְמֵי מִלָּה.

שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבַתָא. שְׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä kaksitoista tarkoittaa? Minä tiedän mitä kaksitoista tarkoittaa.

Kaksitoista on sukukuntia. Yksitoista on *Joosefin* tähteä. Kymmenen on käskyä. Yhdeksän on raskauskuukausia. Kahdeksan on päiviä ympärileikkaukseen. Seitsemän on viikonpäiviä. Kuusi on *Mišnan* järjestystä. Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ, שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ:

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מְדֵיָא. שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבַטֵיָא.

אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבֵיָא. עֶשְׂרֵה דְּבִרְיָא. תְּשַׁעַה יְרַחֵי לְדָה. שְׁמֹנֶה יְמֵי מִלָּה.

שְׁבַעַה יְמֵי שְׁבַתָא. שְׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת.

שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

Kuka tietää, mitä kolmetoista tarkoittaa? Minä tiedän mitä kolmetoista tarkoittaa.

Kolmetoista on Jumalan ominaisuuksia. Kaksitoista on sukukuntia. Yksitoista on *Joosefin* tähteä. Kymmenen on käskyä. Yhdeksän on raskauskuukausia. Kahdeksan on päiviä ympärileikkaukseen. Seitsemän on viikonpäiviä. Kuusi on *Mišnan* järjestystä. Viisi on *Tooran* viidenneksiä. Neljä on äitejä. Kolme on isiä. Kaksi on liiton tauluja. Yksi on meidän Jumalamme, joka on taivaissa ja maassa.

## חַד גְּדִיָּא

Pikku karitsa

חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא:

Pikku karitsa, pikku karitsa, jonka isäni osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאַתָּא שׁוֹנְרָא וְאַכַּל לְגְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא:

Tuli kissa ja söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאַתָּא כֻּלְּבָא וְנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא:

Tuli koira ja puri kissaa, joka söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאַתָּא חׁוּטְרָא וְהִפָּה לְכֻלְּבָא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא:

Tuli sauva ja löi koiraa, joka puri kissaa, joka söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאַתָּא נוֹרָא וְשָׂרְף לְחׁוּטְרָא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא:

Tuli liekki ja poltti sauvan, joka löi koiraa, joka puri kissaa, joka söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאַתָּא מַיָּא וְכָבֵה לְנוֹרָא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא:

Tuli vesi ja samutti liekin, joka poltti sauvan, joka löi koiraa, joka puri kissaa, joka söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאֶתָּא תּוֹרָא וְשִׁתָּה לְמֵיא, דְּכָבָה לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף לְחַוְטָרָא,  
 דְּהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשֵּׁף לְשׁוֹנָרָא, דְּאָכַל לְגַדְיָא, דְּזָבַן אֲבָא בְּתַרֵּי זִוְיָ.  
 חַד גְּרִיָּא, חַד גְּרִיָּא:

Tuli härkä ja joi veden, joka samutti liekin, joka poltti sauvan, joka löi koiraa, joka puri kissaa, joka söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאֶתָּא הַשׁוֹחֵט וְשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמֵיא, דְּכָבָה לְנוֹרָא,  
 דְּשָׂרְף לְחַוְטָרָא, דְּהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשֵּׁף לְשׁוֹנָרָא, דְּאָכַל לְגַדְיָא,  
 דְּזָבַן אֲבָא בְּתַרֵּי זִוְיָ. חַד גְּרִיָּא, חַד גְּרִיָּא:

Tuli teurastaja ja teurasti härän, joka joi veden, joka samutti liekin, joka poltti sauvan, joka löi koiraa, joka puri kissaa, joka söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאֶתָּא מְלֵאךְ הַפְּוֹת וְשַׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמֵיא,  
 דְּכָבָה לְנוֹרָא, דְּשָׂרְף לְחַוְטָרָא, דְּהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשֵּׁף לְשׁוֹנָרָא,  
 דְּאָכַל לְגַדְיָא, דְּזָבַן אֲבָא בְּתַרֵּי זִוְיָ. חַד גְּרִיָּא, חַד גְּרִיָּא:

Tuli kuoleman sanansaattaja ja tappoi teurastajan, joka teurasti härän, joka joi veden, joka samutti liekin, joka poltti sauvan, joka löi koiraa, joka puri kissaa, joka söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

וְאֶתָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשַׁחַט לְמְלֵאךְ הַפְּוֹת,  
 דְּשַׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמֵיא, דְּכָבָה לְנוֹרָא,  
 דְּשָׂרְף לְחַוְטָרָא, דְּהִפָּה לְכַלְבָּא, דְּנִשֵּׁף לְשׁוֹנָרָא, דְּאָכַל לְגַדְיָא,  
 דְּזָבַן אֲבָא בְּתַרֵּי זִוְיָ. חַד גְּרִיָּא, חַד גְּרִיָּא:

Tuli Pyhä, kiitetty olkoon Hän, ja tappoi kuoleman sanansaattajan, joka tappoi teurastajan, joka teurasti härän, joka joi veden, joka samutti liekin, joka poltti sauvan, joka löi koiraa, joka puri kissaa, joka söi karitsan, jonka isä osti parilla lantilla. Pikku karitsa, pikku karitsa.

---

✧ Lopuksi voidaan vielä lukea Raamatusta *Laulujen laulu* (שִׁיר הַשִּׁירִים). Šema' ja iltarukous luetaan muuten normaalisti, mutta iltarukouksesta jätetään pois nukkumiseen liittyvät osat, koska pesah-yö on perinteisesti valvomisyö Jisraelin Egyptistä lähdön muistoksi.